Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

ШОАТТА, 14 сентябрь, 1968 шу. № 111 (4561). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛИ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

Гудермесски районе эггара хьалха гуракхьа илат дІаде болабеннаб «Кавказ» колхоза механизатораш.

Цу гІуллакха дика кийчбиннабар уж. Ханнакхьа лаьтта кийчдир, цу Іалашдир.

СУРТА ТІА: нихоза кьовзаргІча бригада нхашка илат дІадуьш йоах [illegible]

В. ЕРШОВА сурт.

Экономически реформеи партийни организации

Пятилетка план ханал хьалха кхоачашьяра, В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийленца накъадахара шерра социалистически яхь аьржай республика промышленни предприятей, шотбоахама къахьегамхошта юкъе. Цу яхье доккхий толамаш доах планированеи экономически стимулированеи кердача системах болх беш йолча предприятей коллективашна а.

Парте XXIII съездо белгалдаьккха планированеи экономически стимулированеи керда система производствана юкъеяхьар—вайна хьалхахь латтача керттерча декхарех хилар. Вай республике 55 предприяти я кердача системах болх беш. Царех 25 укх шера мара яьннац кердача системана тІа.

Экономически кердача реформо йоккхий торонаш хьайийллай предприятешта хьалхашка. Цу торонех бизза пайда а эцаш, боахама экономика айеш, байха опыт Ніаьхьеш я республика предприятей дукха партийни организацеш. Кердача хьалхашка болх беш тоьал опыт Іоальй «Красный молот» завода партийни организаце.

КхоалагІа шу да «Красный молот» завода коллектив кердача хьалашка болх бу. Шерра-шера массадолча хьоккамех план тІехкхоачашъю цо. Дикача къахьегама толамашца чакхдоаккхаш латт пятилетка кхоалагІа шу а. Укх шера продукцена реализаци яра бархІ бетта план 101 процент, валови продукци арахецара план 100 процент кхоачашъяьй. Соайкарчух 9,9 процент къахьегама овсарлеи 5 процент прибыли лакхъений. Цунга хьежжа лакхъенная болхлой алапи а. Дукха вэрагІдаьнний боахама экономика айеча завода партийни организацена. Предприяте болх тоабара, наьха хьинар дІдара дукха организаторски болх бу парткомо. Торонаш гуча а йоахаш уж балха юкъенахьара оарцагІбоах беррига коммунисташ, рационализатораш.

Бетта пхьа шиЙ заседание цехий, завода къаьст-къаьстача отделай балхага ладугІ парткомо. Иштта укх шера ладийгІал «Коллектива коммунистически кхетам балара», «№ 2 йолча цеха партийни организаце беча балхах», «14 йолча цеха къахьегама овсарле лакхъяра наьха кхаши оборудованех рациональни пайда эцари» яхача а экономика лакхъяра тІалераьвльча хьыча декхашка а. Цул совгІа хІара квартале боахама гІулакхашта партийни активашка итогаш ю. Завода боахама гІулакхашта тІахьожам лоаттабе ялх комисси вІашагІъеллай парткомо. Иштта вІаштІехьбаьккхаб шиЙ болх хІара цехови партийни организацешна а. Производства гІулакхаш дувцача дукхагІа болхлой юкъеовара, производства торонаш гучаяхара общественни хьажараш вІаштІехьдоах парткомо. Экономически технически декхараш кхоачашдеча болхлой юкъеовара лоархІаме форма я парткома инициативах заводе чакхъяла экономически технически конференцеш.

Хьокхаш эца мегаргболаш ба «Электроприбор» завода партийни организаце бу болх а. Коллектива юкъе беш бола организаторски, Іилман-технически болх цехови партийни организацешкеи партийни группашкеи гІолла чакхбоах парткомо. Боахама гІулакхашта тІахьожам лоаттабу цар шоаш йолча метте. Масала, снабженех кийча продукци маьхал яккхарех отделе болх беш йолча партийни группа тІахьожам лоаттабу арахецача продукцена реализаци ярал из хакнахьа потребителашка дІаяхьийтараш.

Цхьабакъда дукхача партийни организацешта кердача хьалаша дІадеххача тайпара вІаштІехьбаьккхабац шоай болх. Царех я «Металлист» завода партийни организаци. Цо хайра йоакхо яц керттерча балха процессашта механизаци яра, хьалха латтарий опыт коллектива юкъе йоаржаяра. Къахьегама, производственни дисциплина толхаерашца къовсам лоаттабац. Заводе уж тайпа моттигаш кийслуцище а. Боахама гІулакхашта тІахьожам лоаттабара гІулакх а всаш лел. ВІаррчача шера кхоаза мара собрани хиннаяц заводе боахама гІулакхашта хетаяь. Собране тІаийца решенеш кхоачашъяра тІахьожам лоаттабац парткомо. Цудухьа республика тІехьаьисача предприятешта юкъе я завода коллектив.

Кхы дикагІа болх бац автотракторно-ремонтни завода партийни организаце а. Укх шера бархІ бетта баьча балха итогел лохагІа хьокхаш доаш бархІ бутт чакхбаьккхар автотракторно-ремонтни заводо. Продукцена реализаци яра план 89 процент мара кхоачашъяьац. Иштта кхоачашъяьяза Яисай балха овсарле лакхъяра, прибыль эцара планаш а. Партийни организаце йоагІаш йола вывоаш хьяц предприяте болх тоабара, производственни плани социалистически декхараши кхоачашдара беррига болхлой оарцагІбахара хІама дац. Цудухьа хІара бетта лохлушагІа предприяте къахьегама толамаш. Балха тІа йоагІача тайпара инициативи оперативности леладу коммунисташна.

Кердача хьалашка боахама доал деча боахка ба партийни организацей лоархІам. Кердача система торонаш гучаяхара наькъаш леха декхарийла я уж. Цудухьа къаьстта лоархІаме хургба партийни организацешта, коммунисташна хІара цехе, балха участке, бригаде, смене цу хьакъехьа беш бола болх. Цу гІулакха беррига организационно - партийни балха методаш оарцагІбаха еза. Партийни организацешкара продукцен дикал лакхъяран потребителашта дикагІа кхоачашдараи йолчо яр дІатеха экономически реформо. Предприяте керттерча фондашкеи, оборотни средствашкеи Іилманна карагІдаьнний лерттІа пайда эцара дикагІа дола наькъаш лехара коммунисташ оарцагІбаха декхарийла я уж. Партийни организацеш, КПСС райкомаш, горкомаш декхарийла я керда система практике карарзлеча коллективай опыт кІоарга Іомае а из дІа - хьа йоаржае а.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийленца накъаболх советски нах. Юкъьянцарча партийни организацешта, парткомашта предприятей коллективашта юкъе шерагІа йоаржае еза яхь. Цу денна сийна тІаийца социалистически декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагІбаха беза. Деррига хьинар тІадахийта деза республика цхьаккха тІехьаьиса предприяте, коллектив ца хилийтара. Производственни толамаш лакхдара, боахама доал даре парте белгалъяьха партийни принципаш вахаре йиза кхоачашде еза.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА!

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара накъадолхаш

ІА ГАРГА ГІЕРТАД

ХІана юртбоахама керттерча декхарех цаІ доакъар Іалашдар да.

ХІара боахаме Іана замалахь хьайбашта кхоачамбола доакъар хилара тийша хургда цар къахьегама толамаш.

Колхознйи совхознйи кулгалхоша, специалисташа, механизатораша кІезига лаьдац хьайбашта шортта доакъар Іалашдара.

Цу дакъе белгалъе йоагІа Наурски района Ленина цІерагІча, «Красное Знамя», Грозненски района 1-ча Мая цІерагІча, Гудермесски района «Кавказ» яха колхозаши цу района «Дружба» яха совхози. Царна Іа кхераме хургдац.

Цу тайпара Іана кийчо яь боахамаш хІара районе да.

Цхьайбакъда, эггара дукхагІа гІожа доакъар Іалашдаьраш Гудермесски района боахамаш да—эшачох 68 процент. Царга дІакхоачачаш доакъар да Надтеречни, Наурски, Шелковской районий колхозашкеи совхозашкеи. Эггара дукхагІа йол Іалашъяьй Ваьсарен районо — 76 процент, Шаьла районо — 70 процент. Алхах хьоар декхара план тІехкхоачашъяьй Сунженски, Шелковской районаша.

Цхьадолча вай боахамашка доакъар Іалашдега ледара желаду. Цар хьайбаш Іай доакъар ца тоъаш диса мегаш да. Планах эшачох ях а гІожа доакъар дац Ведана, Грозненски, МалгІабика, Советски, Наьсарен районий цхьадолча боахамашка.

Цул совгІа массанахьа укх тІехьарча хана доакъар Іалашдара балхаш лаьгІдаьд.

Иштта хьалха дІадахача кІирагІа еррига республикера гІожа доакъар кхоъ процент мара тІаккхйттадац. Цхьадолча боахамашка шоаш Іалащдеча доакъара лертІа учет деладац.

Іа хьатІоттадехь ххы а дукха доакъар кийчде йиш я боахамий коллективай. Цу гІулакха шоадагІа баьнаш хьакха, деррига гІадамаш, шекара свеклай лардаш хьагульаь дІаоттае еза.

Республика боахамашка 9 сентябре тІаккхоачача гІожа доакъар Іалашдара бола

СВОДКА

(Илан проценташца).

Районаш	ГІожа доакъар	Йол
Ачхой-Мартана	51	52
Ведана	46	41
Грозненски	47	46
Гудермесски	68	62
МалгІабика	38	35
Надтеречни	65	49
Наьсарен	31	76
Наурски	64	47
Ножай-Юрта	51	58
Советски	46	45
Сунженски	57	84
Урус-Мартана	54	63
Шаьла	36	70
Шелковской	69	66
г. Грозный	26	28
Еррига	54	52

ХИЙ ЦА ДЕХКАЧА ЛАЬТТА

Массехк шу да Сунженски районерча Кирова цІерагІча колхоза Евдощенко Василе кулгалдеча сомий баьцаьдарий бригада членаша лоамаш хий ца дехкача лаьтташка помидораш кхеш. Хий дехкача лаьтташка санна дика хьатул цар беша помидораш.

Геттара дика кардерзаьй цу лаьтташка из культура кхеяра генал Орлова Натальяи Подолякинай Галинайи звеньяша.

ХІана помидораш чуйна хьайоахаш я. План хІара гектара тІара 14 тонн я, цхьабакъда из ладаяь тІехкхоачачнъе дага да тхо, йоах бригадира.

Из культура дика хьуэнъяра дукха къахьийгаа бригада коллективо. Х[illegible] да тулийташ культивация яьй, оасарца даим къовсам лоаттабаьб. Лазар ца кхетийтара ядохимикаташца обработка яьй. Из болх беш тракторист Дежиков Федор хиннав.

ТІадоагІача шера помидораш йоацаш карсаш, хохаш, кхыйола культураш дІае дерхІ цар цу лаьтташка.

А. УРОЖАЕВ.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДУ

1965 шера апреле ОГНХЗ СМУ-5 хиннача хьаьй тха ремонтно-механически завод. Завода декхар да «Грознефтехимремонтстрой» треста а «Грознефтехимзаводы» объединене а предприятеш, стандартни йоацача оборудованеца, запасной саттадаьшца Іалашъяр.

ЧІоагІа хьинар айденна къахьег РМЗ болхлоша, ИТР-аша, гІулакхерча наха 1968 шера. Кийчача продукцена реализаци яра план укх шера 8 бетта 106,2 процент, еррига продукци арахецара боарам 112 процент, товарни продукци хьаяро боарам 105,3 процент кхоачашбаьб.

Шу хьадоладелча денз планал совгІа 48 эзар сома маьха изделеш а екхай. ВІаррча хьайнцача бархІ бетта продукци арахецара программа, ханал хьалха, 28 августа кхоачашъяьй. Цу дакъе бетта яр—27 дийнахьа. Во делац планаш увттоеча номенклатура кхоачашъелга а. Масала, укх шера 1 сентябрь кхьатІаоттал кхоачашъяьй товарни бетон, столярни изделеш, шоай санагІаш а тІехьа наІараш арахецара шера план. Кхоачашъяь йоацаш латт номенклатура ер позицеш: метизаш санагІаш а тІехьа кераши арахецар. Дикка тІехкхоачашъяьй кладочни растворн стандартни йоаца оборудованин хьаяра бархІ бетта план.

Тха предприяти 1968 шера 1 апреле денз планированеи экономически стимулированеи кердача система тІа яьннай, хІаьта цо аьттув ба балха йиш яцар дика продукци дукхагІа арахецара, къахьегама овсарле лакхъяра, 1 сома маьха товарни продукци арахецарга дІадар лохдара.

Масала, укх шера 8 бетта заводе хьаьй продукци 112,4 процент хиннай, кийчача продукце хІара сома доархІаш материалаши къахьегама кхобе лерхІ оаха 8 кепигал кІезигагІа боацаш, планагІа лаьрхІа хиннача 5 кепига меттел.

Дика кхахьеш бетонаши дьшнаеш бетонаши изделеш арахецаче цеха, хьу чакхйоахача участка, стандартни йоаца оборудованин запорни арматурей хьаеча участка болхлоша. Коммунистически къахьегам беш доаш социалистически яхь латт цу коллективашта юкъе.

Социалистически яхье дика чолаш дахарах хьу чакхйоахача участка болхлошта «Коммунистически къахьегама коллектив» яха цІи еннай.

Коммунистически къахьегама коллектив яха сий дола цІи еннай тха бригадана, хІаьта коммунистически къахьегама ударник яха цІи — 43 сага.

РМЗ дикагІа болча болхлоший юкъе белгалбаха боагІа тха заводе еррига коллектива а хьокхаш эцаш бола болхлой. Уж ба токараш-расточникаш ий. Ш. Х. Шабаева, Г. В. Хантельдиева, слесарий-котельщикий бригадир нох. В. А. Филин, столярий бригадир нох. М. С. Голубов, шлифовщик нох. В. А. Дадашев, грузчик нох. С. Ш. Шамилов, газоэлектросварщик нох. Р. Д. Джайрахонов, кхыбараш.

Шеко яц, тха предприяте болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гІулакхерча наха паччахьалкхен план а Сийлахь-боккхача Октябра 51 шу дизара баха баагІача тайпара накъабахари завода производственно-финансови гІулакхий деррига хьокхамашта 1968 шу толаме чакхдаккхари дукха тІаийца социалистически декхараш а кхоачашдара шоай деррига ницаш тІадохийтаргхилара.

З. ЛУТФУЛИН, завода планово-производственни отдела начальник.

ПРОПАГАНДИСТИЙ СЕМИНАР

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома политически просвещене ЩегІа болх беш я кІиранна йола пропагандистий семинар.

Цига ба марксизма-ленинизма ларддий школай а, хІаьта иштта парте истори политэкономии Іомеча теоретически семинарий а пропагандисташ.

Семинар хьаеллаш парте обкома пропаганди агитацен отдела заведующе П. И. Латышева белгалдаьккхар коммунистий а беррига къахьегамхой а марксистско-ленински образовани дІахо тоапра хьакъехьа парте, цун Центральни Комитето хьалхашка уттаду декхараш В. И. Ленин ваь 100 шу дизара кийчо еча юкъагІон 'капитализманеи социализманеи юкъера идеологически къовсам геттара чІоагІа кхохабеннача хьалашкеи къаьстта а боккхача лоархІаме долга. Политпросвещене Цен заведующе А. И. Заруцке дена багІарашка дІайовзийтар семинара программа.

Цун болх хьалхагІа берригаш цхьана болаши, дІахо секцешкеи бертба.

Семинара дешара планагІа белгалдаь да дукха а лекцеш ешилга, цар дакъе я укх темаех яраш: «ХІанзарча хьалашкара буржуазни идеологеца къовсам» (П. И. Латышев), «Дунен коммунистически болам кхетабенна хилийтара КПСС лоаттабу къовсам» (Э. И. Лин), «Социализми паччахьалкхеи» (И. С. Осадчий), «Партийни дешара системе политически книжкапарча балха хьакъехьа дола методически хьехамаш,» «Партийно-политически пропагандистски балха тІа психологически фактори педагогика элементаши, теркалъяра хьакъехьа В. И. Ленина ахьар» (М. С. Логинова).

Секцей балха юкъе лоархІаш бола моттиг дІалоацаргьа пропагандисташка В. И. Ленина балхаш дІадовзийтара.

Хьалхарча занятe семинара доакъашхоша ладийгІар укх лекцешка: «В. И. Ленин ваь 100 шу дизара кийчо ярах бола КПСС Центральни Комитета соцами партийни пропаганда декхараши» (Э. И. Лин), «Дунен социалистически система дегІабахарей чІоагІъялареи цхьайола проблемаш» (В. В. Ванкин).

Иззамо йола семинараш чакхъяха лаьрхІад философе, Іилман коммунизма, Іилман атеизма хьакъехьа а комсомольски политпросвещене сете пропагандисташ а.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизарга

ПРОФСОЮЗАША—СИЙЛАХЬАРЧА ДЕННА

ВЦСПС ПРЕЗИДИУМА СОЦАМ

ВЦСПС президиумо шиЙ шеръьача заседание тІаийцаб «Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизара кийчо ярах юкъе профсоюзаша дакъа лацарах» бола соцам.

ВЦСПС президиумо чІоагІа раьза а хиина хьоабалбаьб «Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизара кийчо ярах» бола КПСС ЦК соцам, хІаьта тІера ца ластташ кхоачашбе тІа а ийцаб из. Профсоюзий Центральни Комитеташта, республикански, краевой, областной советашта, комитеташта, еррига юкхьавцарча профсоюзни организацешта тІадиллад В. И. Ленин ваь 100 шу дизара кийчо еча юкъе хьинаре дакъа лоацилга, юбилейца дувзаденна де деза хьадда дола гІулакхаш къоастаделга.

Советски профсоюзаш, йоах соцам тІа, декхарийла я социалистически яхьи цун лакхагІара форма — коммунистически къахьегам бахьанера болами мамогга дегІаккхува а кІоаргбе а, дукхача наьха къахьегамеи политически безам айбалар хьинаре хьалкхаба, пятилетка ханал хьалха йистехкхарен В. И. Ленин ваь 100 шу дизара яха на йоагІа накъаяхарен хьакъехьа тІаийдаь социалистически декхараш кхоачашдара къахьегамхой коллективашта новкъостал лоаттаде, производства экономически эффективность дІахо лакхъяран общественни къахьегама овсарле дегІаккхуяларан къовсам лоаттабе!

Профсоюзни организацей нах кхетамца кхебара балха керттера чулоацам, белгалдоах соцам тІа, хила беза ка маьхала а ювлаш вай мехка социализми коммунизми хьалъяра болча марксизма-ленинизма лоархІаме, Коммунистически партей дунен тІа эггара хьалхара болхлой-ахархой паччахьалкхен хьаьяр ма хилара йолча Владимир Ильич Ленина исторически рола пропаганда елга, сийлахь-доккхий ленински васкеташ кхоачашдара бола Коммунистически парте а дерригача советски халкъа а къовсам массе а оагІора дІахьувкхилга.

Къахьегамхой, кагирхой ленинизмана тешаме хиларен коммунистически тешам бенна хиларен, буржуазни идеологецен капиталистически стройцен машар хург ца хилара уйлаца кхебара, патриотизми пролетарски интернационализми кхеяра тІалестабалза баргбац профсоюзни организацей беррига наха юкъера кхетамаполитически болх.

Ленински юбилея кийчо ярца дувзаденна профсоюзий лоархІаметІа дола декхар да, йоах соцам тІа, къахьегамхой материальни хьал дІахо лакхдара, цар къахьегамеи бытеи хьалаш дикагІа тоадара, салеІар вІаштІехьдахара чІоагІагІа йоахо елга.

Дунен халкъашта юкъерча шоай балха тІа советски профсоюзаша дІахо а лакха айяь лелаергьа классови солидарность, пролетарски интернационализма байракх, хьыча мехкий къахьегамхошцарен профсоюзашцарен бувзамаш а доттагІал а мамогга дегІаккхуларга, классови революционни принципий ларда тІа деррагІа къахьегаргда дунен халкъашта юкъерча профсоюзни болам цхьа барт хилийтара, империалистически реакцеи гІенеи къавІта дукьаларча, машар, демократи, къамаш кхычарех тийша уллаш хІама доацаш хилар, социализм бахьанерча къовсамхой хьалхарча мугІарашка уллаш хургьа.

ВЦСПС президиумо чІоагІъяьй В. И. Ленин ваь 100 шу дизаш хиларца дувзаденна профсоюзаша дергдолча керттерча гІулакхий план. Цу дергдоача гІулакхий плана тІа белгалдаьд промышленноста, транспорта, бувзама, гІишлошъяра, юрта боахама предприятей коллективаша продукци хьаяра пхе шера план ханал хьалха, 7 ноябрь тІакхоачаш кхоачашъярен 1970 шера 22 апрель тІакхоачаш къахьегама овсарле лакхъярен хьакъехьа, производства резерваш гучаяхарен царех бизза гІа пайда ийбарен наькъаца экономе фонд яра хьакъехьа дІадоладаьр шерра дІадоржаделга. Дергдолча гІулакхий планаца белгалдеш да иштта болхлоша шоаш къаьстта тІаийдаь пхе шера социалистически декхараш 1970 шера 22 апрель тІакхоачаш кхоачашдара йола цар социалистически яхь мамогга хьалкхоабилга а. 1968 шера 7 ноябрь тІакхоачаши 1969 шера 1 Май тІакхоачаши чакхдоаккхаргда В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна тІадаьдаь социалистически декхараш кхоачашдара лелама дукха а тохкамаш делга.

Планаца белгалдаьд предприятейи организацейи болхлой, гІулакхерча наьха коллективаш В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна деача производства культурага еррагсоюзни общественни хьажара юкъеозилга. Из тІадерзаду производство вІаштІехьъяккхар, къахьегама хьалаш, болхлойи гІулакхерча наха санитарно-бытовой гІулакхашта Іаламбар дІае а дикагІа тоадара.

Къахьегами доалдари Іилма хьарда тІа вІаштІехьдаккхар юкъеккхаьара дакъе В. И. Ленин ваь 100 шу дусаш дикка дукха хІамаш карагІдийнача коллективашта совгІата телл ВЦСПС 500 диплом оттаяьй.

СССР ВДНХ «Къахьегами салаІари» яхача павильоне хаин дІахьуакхи вІаштІехьъоакхх «Къахьегама сийлен ленински юбилейни книжка». Цу тІа язъергьа В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна йолча яхье потаьахна предприятей, организацей, болхлойи гІулакхерча наьхен коллективаш.

Профсоюзий культурно-сердалон учреждениешка, культура дворецашка, клубашка, библиотекашка болхлоштен гІулакхерча наьхан Ленински дешараш дешилга, юбилейни выставкаш, ленински произведеней хьакъехьа йола дешарий конференцеш елга вІаштІехьдаккха лаьрхІад.

Илано белгалду болхлой классах йолча художественни проза дикагІча произведенешта лаьрхІа, халкъа мастерий-говзанчий декоративно - прикладной искусства дикагІча хІамашта лаьрхІа ерригсоюзни конкурсаш чакхйоахилга.

Белгалдаь В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетаь СССР профсоюзий IX Еррагсоюзни ахкана спартакиада чакхйоаккхаьта. ВЛКСМ ЦК-цеи ДОСААФ ЦК-цеи цхьана чакхйоаккхаргйолаш я советски халкъа революционни, тІемай, къахьегама сийлен моттигашка гІоллара, В. И. Ленина вахарца а балхаца а юваенначу маршруташка гІоллара катирхой Еррагсоюзни поход.

Планах чакхдаха лаьрхІад В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 100 шу дизара яха на йоагІа накъаяхара юкъе советски профсоюзаш шерра дакъа лацара тІадерзадаь дукха кхы гІулакхаш.

ВЦСПС президиумо Советски Союза болхлойи гІулакхерча наькен, беррига къахьегамхой цІерагІа КПСС Центральни Комитета тешам беннаб советски профсоюзаша сийлахьаьа де — В. И. Ленин ваь 100 шу дизар КПСС Программа, Коммунистически парте XXIII съездо решенеш белгалъь коммунизм хьалъяра сийлахь-йоккхий планаш чакхъяхара болча къовсаме керда хІамаш карагІдувлийтара деррига ницаш тІадохийтаргхилара.

(ТАСС).

МОСКВА. Кхы а дукха къайленаш йоах углеродах — лаьрхІа варгвоацаш дукха химически соединенеш тамаше хьахулйитталуча элементах. Іилано денна из беркате совгІат дацхара, цун структура а цунах доахка гІулакхаш а довзара хетаяь да дукххача Іилмахой балхаш.

Ер сурт даьккхад доагача оаккалий Института доагорий физически химе лабораторе. Цига, лоархІаметІа дола теоретически дешаш къестаяьна Іеш, углеродни материалех техника пайда ийбара проблемаш тІа балкаш а лу. Тохкамхой хІанзалехьа а вІаштІехьдаьнад углерода строенеи цунах доагача дукхача гІулакхийи хьакъехьара кхетамаш шердела. Цу элемента дукха а аморфни формаш Іомаеш царна хайнад углерод тайп-тайпара атомаш орг-оргача боарамегІа «вІашагІъэра» кепе нийсдала йиш йолга. Цу боарамий варнацех тийша да углерода формех доахка гІулакхаш а.

ХІанззалца йовзаш яр цу элемента ши форма: Іалаше эггара чІоагІагІа вещество йола алмази геттара кІаьда материал йола графити. Цхьабакъда, хІанзза, дукха ха а йоацаш, углерода кхоалагІа форма йолга хайнад. Цунах «карбин» аьнна цІи тиллай. Керда вещество ерккхай СССР Іилмай Академе элементо-органически соединеней Институтеи доагача оаккалий Институтеи Іилмахоша, болхлоша А. М. Сладкова, В. И. Касаточкина, Ю. П. Кудрявцева, В. В. Коршака. ДІахо а тохкамаш деш латтача карбиних дукха а маьке физико-химически гІулакхаш доахк. Цар дакъе цунах доахк ахпроводникови гІулакхаш а фотопроводимость а, нецта аьлча, сердал чІоагІа холуш хилар.

СУРТА ТІА: доагорий физически химе лабораторе кулгалхо химически Іилмай доктор В. И. Касаточкин йовхагІа йола Іилман болхло З. С. Смуткинник инфраціеча спектральни анализа диаграммашка хьежаш ба.

О. Кузьмина сурт. ТАСС фотохроника.

ДУКХАВЕЗА ТХА БАЬЧЧА

— Из цІи йолаш да Гуржи халкъа художника Вепхвадзе Ивана полотно. ТІаь тІа гІолла дІаводаш вилла Ленин. Сатосса сердал латт Владимир Ильича юхьа тІа. Невай хаш санна йолча шаьрача тІехен тІа, тІаь чена гІовраш тІа, Советски Іаьдал даьнача хьалхарча шерашкарча хьала сурт оттаду картино.

Ткъаь итт шу да Вепхвадзе Ивана ленински тема тІа болх бу.

ХІанз Вепхвадзе Иваца болх бу Владимир Ильич Ленин ваьча дийнахьа денз 100 шу дизаде ше йистехьа лаьрхІача «Ленин Смольнее» яхача картина тІа.

(ТАСС корр.).

г. Тбилиси.

ВЛКСМ 50 шу дизарга

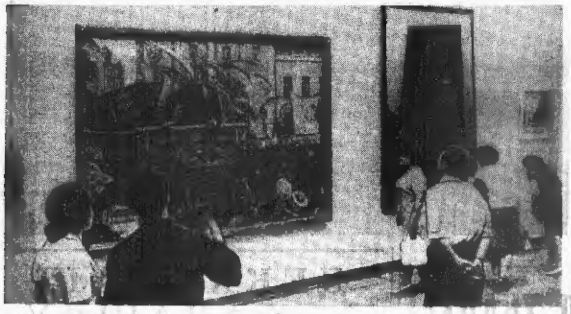

Ленинград. Эрский музея тхьаьале чу хьайийллай ВЛКСМ 50 шу дизара хетаь Российски Федераций художникий суртий выставка.

Сурта тIе: выставка цхьан зале. Аьттехьа — Московски художника В. Щербакова дилла «Даьхенна кхерам хетаба» аха сурт.

П. Федатова сурт. ТАСС фотохроника.

ХЬАЙ ДАЬХЕ ЛОРАЕ КИЙЧА ХИЛА

Комсомолан Наьсарен районан пленумера заметкаш

•

Нагарадлац Бухенвальд ахача Iоладала лагера чуваьлла Парицинский Леонид Иванович укх деношка Наьсаре хиннача комсомола райкома пленуме дийцар «Кхоззадийза тха лагера гобаь латтар автоматчикаш, пулеметчикаш, дуьц цо. Цуьнакъе тIегIолла гобоахаш хулар бомбаех етта самолет, цхьа хIама хилча уж Iочукхоссаргйолаш яр. ХIаьта й денал доханар тха, бовцар беттьо аргхиларах бола тешам. Модаро, хьогало, хьатIаеттача толашна доьден латтаре а тхо а гIертар из сийра котолок да гарга оза. СахилДаьна корет хьа а доахаш кийга бIалгаш сатани, хьаьш баьккиза хан котаьна а бехке долхар тхо гера хьадела заводе бялха. Тхоашта чьаьлла порошок дIа а ккуваш из ниэха дим тутьсхаш бир оаха иай салтаьта етта дIаккухьа 5 эзар топ, 25 эзар автомат, кхылола гера. Из тIехь хийра хилар».

Уж хьайдеших хьовица ялаш тIехдеш делхкалца ко кхестадора кулгагIа доаккхачи тIабай, кIура тIа хьалтьеккаь, 90 градус йоаххал йолча печа чукхусар. Бакхьа йист хучаш сар бацар. Хоара царна шоаш бахьан 5—6 эзар сар оуаргаелга.

Советски мехка, вай идеологе ахха сакхетам бола, принципех хьалхевааь, шоай Даьхенна мутIахха бола кIантий бохацар цIаккха а. Ххы лагерера хало ла а ца чега за деш латтача коммунистара тIехийтта тешаш хьаьккихар тхоцарна ихьание. ТIаккха ер вуй дукха са новкъостий боаберйбачех аьнна дега а чеха из тепча юха дIа а ринда ко вийтар по.

Иштта чIоагIа хиннаб тха ноахалли комсомольцаш, цар шоай декхар кхоачашдьа, иштта я хIана аргIа, — аьлар ший кьамаьл чакхдоалаш Леонид Ивановича.

Наьсаречa комсомольцашта, кагирхоита из аргIа шоаьшка йолга ховш хилар бехталдеш яр пленуме цар юица оттаь тема а — «Къонабараита — тIема - патриотически кхетам». Пленуме доклад еш нар ВЛКСМ-а райкома хьалхара секретарь Барахоев Юсеш. Вицалла йиш яц, — аьлар цо Даьхе бахьан гражданским Даьй-мохкен тIемашка моcтагIашта майра духьал утташ венпар, дийнавар, къонабараита боллаш хила беза цар баьккха тIатIа. Иштта я къонача наьсархоиа хIана хьаллаьца деииз. Из-м цу пленуме а гуш дар. Цуя президиуме къонабарашта юкъе багIар революцие ветеранаш: къаьна коммунист Гайнсв Аюп. Грознера хьалийха Бухенвальде чуваьлла Парицинский Леонид Иванович. Даьй-мехка тIом тIа хиннаь дукха во-дика дIаргадайна аьна партийни болхло Мальсагов Тухан, запасе вола подполковник нов, Овчинников.

Уж санна деналдолаш, шоай мохк бехаш хила гIерт кагирхой. Укх тIеххьарча кхаь шера кхетам ийца, низа чIоагIбенна дукха кагирхой Советски Эскаре бахаб Наьсарера. Укх шера бахийтараш 8—10 классаш кьха ба. Царна юкъе разрядникаш а ба Эскара доакъошкара дукха письмоеш уж хьаьна наьсархой могабеш, цар даьшта-ноанашта баркал оалаш. Цу гIулакхо а хьаьшех районе кхуиш боагIарашка кхетаьма, спортивни болх белга, уж Советски Эскаре бахийта кийчбелга.

Къаьстта бехаш тIабаха тохк комсомольцашка а пионераша а ревоюце, граждански, Даьй-мехка тIемай истори. Цунна хетаь говраьца а гIаш а походаш, экскурсеш куа. ДаьрххIа цу гIулакха вIашагIьеллай комсомола райкоме ветераниий совет. Цо хоакха новкъостал ду къонабаранта цу деной истори кIоаргагIа довзийтара, цар хьахьех наькьаш. Района дукхача школашка хьайийлай вIалла ца хиина граждански а Даьй-мехка а тIема исторе музеяш. Къаьстта теркам тIабохийташ я Экажкъонгийн Пхьилекъонгийн юртташкарча школашкара ярш.

Кагирхоита тIема - патриотически кхетам балара балха юкъе ниделучо кхоачамбоацарех а дийцар пленуме. Пхьайолча комсомольски организацешка (масала. «Экажевский» совхоза, «Электроинструмента» ахача завода — секретараш ш. Газиев, Ботиев) геттара ьсала лел комсомольцаш, кагирхой эскаре баха кийбара гIулакх, революционни традицеш церна дIайовзийтар.

Во вIаштIехьбаьккхаб дукхагIа йолча школашка спортивни болх. Ший декхараш кхоачашдац ДОСААФ-а районни комитето (председатель нии. Газиев). ХIаьта совхозашкара, отделенешкара, предприятешкара цун комитеташ вIалла йий хоаш а хургьацар членски взносаш хьа ца теларе.

Шоай даьй, юрта истори тахкаргара хьалха декхарийла ба школашкара комсомольцаш, пионераш. Бокъда педагогически коллективаш теркам тIа ца бехийтар бахьан хоаш цар из дац. Дукха мах байнаб деникински бандитанта духьала утташ 1919 шера Долакха-Юрта хиннача тIом тIа. Укх шера царна чуртобелиск егIар ухказа. Бакъда, цаI тайпан цIа яц цу тIа лийла. Фу доша ба цу юртара пионераш, хIана тахчан цар байтарий шIераш?

Хала я хеташ дувцар кагирхоиша из дон бокъоица массанахьа доагIача беса теркам ца дарах, шоаш из деш дитар дагадоалар.

Пленуме барт бкр уж кхоачамбоацараш дIадаха. Комсомола 50 шу дизарам В. И. Ленин ваь 100 шу дизарах накъабоацаш ба лерхIар бедагадар. ХьатIадоагIа шу тIема-патриотически кхетам эпара ла аьнна дIакхайкадир. Шоай чотах Назрана юкъе тIемашка байнача наьха сийна йоккха обелиск хьалъе лаьрхIар комсомольцашна.

М. НАРАЕВ.

ЮХЕДИСА 50 ДИ УДАРНИ ХИЛИЙТА

Укх деношка «Красный молот» заводе № 2 йолча метизни участка кагирхой собрани хиннай. Комсомола 50 шу дикагIа бедгалдаккхара деш дийнар комсомольцаша.

Дена цIей хьатIаккхача юхедийса 50 ди ударни хилийта аьнна кагирхошка кхайкарал а деш лакха социалистически декхараш тIадийцай комсомольцаша. Ераш да царех цхьадараш.

Кадрови болхлошен производстве хьалхе леладаршон духха ла йоацеш цехе балха баьхкача кагирхоита професси карлерзаоча новкъостал де шефстве къатIаац. Цхьа цаI производственни дисциплина толаяь моттиг ца хилийта, метизни участка 5 болхлочунга хIаранега кхоккха рацпредложени хилийта. 25 станока басар хьакха, 20 тонн тиша аьшк гулде, иштта кхыдараш.

С. ШАДИЕВ.

15 сентябрь—хьуна болхлочун ди

ХЬУНА БОАХАМ ДЕГIАБОАЛАБЕШ

Нохч-ГIалгIайн АССР хьуна болхлой чIоагIа раьза хилар «хьуна болхлочун Ди» аха цIей хIара шера деззара хьакъедна СССР Лаккхьара Совета Президиума тIайийтача Указа.

Ховш мадарра, Нохч-ГIалгIайчен лаччахьалкхен хьуна фонде я 370800 гектар хьу. Из да вай рузкьа.

Вай хьунашка да ераш санна маьхала тайпаш: Iар, наж, чихх.

Хьу кийтьеш Нохч-ГIалгIайчен хьуна къахьегамхоша кхоачашьяй дукха доархIамера декхараш. Царна юкъе да — ханкъа боахама доархIара лела хьунаш дегIайоалайар, цар продуктивность лакхъе.

Хьуна боахама болхлоша, берригача советски наха санна, хьинаре дакъа доал вай Даьхен экономика дегIайоалаеча, шераа социалистически ялхь йоаржаьй В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна сийленна накъалахара, кхоачашдаь доархIа мера экономически декхар — хьалха планово — ле деш хинна из халкъа боахама дакъа кIанз пайда луш да.

Хьуна боахам технически арганахар, Iилманеш техникаеш кагIадьанараш производствана юкъедоладар, производства торонех пайда эцар бахьан доахш дегIабенаб хьуна боахам.

Цу деррига йиш хилийтар хьуна боахама кадраш ихьан моттиге чIоагIве, пайда луш из боахам хилийта.

1960—1967 шерашкаш укх шера баргI беттен лесховашка, леспромхозашка деррига шера болх беробелаш 119.6 километр никъ биллаб. Из бахьан доаш лакхъелар хьуна боахама интенсификаци.

Укх шера дIабахача баргI бетта производство дегIайоалааръ плана массадолча хьокхаяшка диллача кхоачашьяй.

Укх тIеххьарча шерашка 26814 гектар йолча майда тIа дIасагIай тайп-тайпара гаьнаш.

Совхозий, колхозий хташка 461 гектар хьу лораяра йола полосаш вIашагIьеккай. 11253 гектара тIа чIоагIьяй гIум, хIана хьу дIайогIаш, хаьтта кийтдеш, хьуна культуранта гIулакх деш я 25 механизировании бригада.

Боккха болх бу хьуна боахама къахьегамхоша питомникашка посадочни материал кхееш, хьу лораеш, город Грозне гонахьа баьццара зона еш.

Шорра шера тохку хьуна заготовительни предприятей болх. Белгалдаьккха деза хьу дIахьара планаш укх тIеххьарча дирь шера тIехкхоачашьеь хилар. Укх тIеххьарча шерашка хьуна боахама къахьегамхоишта карагIдьаннараш хьахиннад болхлоша, производства новаторашна бригадирашна, десятникашна, мастерашна, механизатораша, хьунашка болх беча массине а творчески къахьегар бахьан долаш.

Къаьстта доккхий толамаш даьхад Шелковской мехлесхоза звеньевой Виниченка Надежда Ивановнас. Суйженски бригада бригадира Синенов Петр Григорьевича, Ведень леспромхоза тракториста Темирсултанов Мовладе, Ведана лесхоза шофера Исмаилов Шарпуддина, Чишкински хьуна пункта комплексни бригада бригадира Магомедов IаБиде, Наьсарен лесхоза шофера Лакуров АпгагIа Iалихана, Наурски лесхоза болхлочо Фоньев Владимир Ильича, Грозненски леспромхоза хьутедача Джабраилова, иштта кхы дукхачар.

Нохч-ГIалгIайчен хьуна боахама къахьегамхоша, даим шоай гоншаи лакхъе, коммунистически кхайкхе къахьега гIерт. Болхлоех, инженерно-технически болхлоех, гIулакхерча наьах 4648 саг ва коммунистически къахьегама ударника цIи яккхара къовсам лоаттабеш. Из сий дола цIи яьккхай 361 саго.

1019 саг чуоагIача 74 комплексни бригадех 70 бригада къовсам лоаттабу коммунистически къахьегама бригада аха цIи яккхара, хIаьта ца сийлен цIи яьккхай 22 бригада.

1966, 1967 шерашкаш 1968 шера ялх беттен доккхий толамаш дахар бахьан долаш Советски Союза орденаши медалаши елар Нохч-ГIалгIайчен хьуна боахама 28 болхлочна, 312 сага РСФСР хьуна боахама Министерства долар тайп-тайпара совгIаташи ахчан премеши.

1968 шера ялх бетта социалистически ялхе доккхий толамаш дахарах РСФСР хьуна боахама Министерство, хьу чакхйоаккхача, наьхата, хьуна промышленноста болхлой ЦК-ас моллагIа ахчан премеш хьажийр Шаьла, Грозненски хьунбоахамашта.

Укх шера тIоалхна къаьхет республики хьуна боахама къахьегамхоиша. Толамца кхоачашъеш я ийс беттa план.

Укх пятилетке хьуна боахама къахьегамхоишта хьалхашка латта декхараш доккхий а чалхане а дIаликхача течпашца дегIайоалае аз хьу чакхйоаха промышленность, шеръе ааз хьуна майдаш.

ХIанз Нохч-ГIалгIайчен хьуна боахама къахьегамхоша шеора ахь йоаржаьй В. И. Ленин ваьча дийнахьа денн 100 шу дузача денна сийленца накъабахара, пятилетка план ханал хьалха кхоачашъяра.

А. АРСАНОВ,

Нохч-ГIалгIай АССР хьуна боахама управлени начальника заместитель.

Дика совгIат

Грозненски леспромхоза коллективо шерра ялх йоаржаьй В. И. Ленин ваьча дийнахь денн 100 шу дузача денна сийленна накъабахара. Цудухьа догаш гIоадаьнна деzaу шоай цIей —хьуна болхлочун Ди—тха болхлоша, инженерно - технически белхлоша, гIулакхерча наха.

Укх деношка итогаш ю оаха баьча болха, белгалдоах де деш раш, дикаш даргдоалараш.

Дабахача баргI бетта доккхий толамаш карагIдаьннад тхона. Продукцеi реализаци яра план 120 процент, хьу дIахьара план 115 процент кхоачашъяьй. БаргI бетта аратийнай 65,4 эзар сома маьха продукци, хIаьта планах арахеца езаш яр 44 эзар сома продукци. Планах 12,5 эзар сома пайда бе безача хIанзе баь пайда 27,8 эзар сома ба.

РСФСР хьуна боахама предприятешка организацешка юкъе хьалхача социалистически ялхь итогех тха коллективна хьакъяьй дIоллагIа преми: 1400 сом.

Социалистически ялхе доккхий толамаш даларах, тIех дина къахьегарах РСФСР хьуна боахама Министерство тха коллективерча дукхача наха еннай «РСФСР социалистически ялхь отличника» яха значокаш. Царна юкъе ба трактористаш Вайсагуров, Тетера, хьу теларш Джабраилов, Халимов, Гончаровски, пилорамщикаш Умаев, Загоников, Мищина, Эсхаджиева.

23 болхлочоа еннай коммунистически къахьегама ударника цIи, хIаьта 169 саг ва из цIи яккхара къовсам лоаттабеш.

Тха коллективо шоай берригаш теркам тIабохийтаб кхоачашдаьча хисар кхоачашдара, кхы а лаккхагIа къахьегама толамаш дахара. ТIаьйца декхараш толамца кхоачашдерга оаха.

М. ЧАХКИЕВ,

Грозненски леспромхоза директор.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) Грозненски леспромхоза дикагIа бола болхлой лесничий Б. З. Кипиленко, инженер М. Арчаков, грозненски лесничества корректора лесничий Л. И. Веденев.

И. Панова сурт.

ДИКАЧА ПОАЛАХОША ВIАШИ ДУ НОВКЪОСТАЛ

Литовски ССР Вильнюсски района биэза техникаца Iаладьаьча «Авроpа» колхоза хьалнаш йийсеннар дика хьийкъа ялат чуэцача. Лаьтта леладерана новкъостал дийхар шоай белоруссий доттагIашкара. Новкъостала веннача Ошмянски района «Рассия» ахача юртболхама артела комбайнера С. Богдановича ший агрегатаца хIара денна 10—12 гектар мукх хьокха а хьоккаь, 25 тонн ялат доаккх. Ялат чуэцара хаьа дика доацьелга вIаштIехьдалийтад цу гIулакхо.

Малхбоален Литва колхозийн совхозийн кхашка укх деношка болх беш я Белоруссе болхамашкара ъыхка итташ ялат чуийду машинаш. Дикача доттагIаша деча вошала новкъостало ялаташ хьокхилгеш чуэцилгеш сиххаьа. эзараш центнераш хилаьл ялат ца дойташ кIалхардаьккхад.

Литовски лаьтта леладерашта декхар тIадиеси. Цар белорусски поалахошта автотранспортаца новкъостал ду, ялатий культурайн дукхача шерашка хулача баьнийн дикача тайпаех дола фу тел, лаьтташ дикагIа тоадара, йIьхий дагIенаш кийчъяра а царна эксплуатаци яра а, ушалаш йолен сов тIаьлен лаьтташ доккьадара хьакъехьа йола шоай опыт рьаза а болаш дIател.

Вильнюс.

(ТАСС-а корр.).

ЛАЬРХIАЧА БОАРАМГА КХАЬЧАБ

Пятилетка йолаеча гIоне шерна аясамдаьнад Сумгаитски химически комбинате гербицидаш, дохьаза химикаташ, кхы продукци арахецилга. Цу юкъагIа планаа совгIа кхоъи ахк миллион сома пайда баьб предприятие коллективо.

Хара деннек бийсаниш гербицидаш хьаяр пятилетка чакхйоллаш е лаьрхIарий боарамга кхаьчах комбинате. Из вIаштIехьдаьннад технологически процесса автоматизаци механизаци ярах. Хлорен каустически соде цеха химикаша, кхы тIа каппитальни рузкъа а ца дохийташ, 30 процент алсамбаьккхаб «Узбекхимиамаш» заводе яьча электролизерий проектин низ.

Предприяте дукха терко ю болхлойн гIулакхера наха культурно - бытовой гIулакхашка Iалашбара. ХIанз аь йоалаш латт ялаалагIа столовеш, спортивни зал. Кийча я тIадоагIача шера хьалъе йоалургйолча бийсаш санатора проект.

(ТАСС).

ЛЕНИНИЗМ ХАРЦАХЬЙОАХАРАШ

«Коммунизм юхакъувлара» политика лелаеча буржуазе ког гIортелга а фашистски неофашистски элементех аь ца Iеш, тIалатта капиталистически поралкаш иччча бесса аьна а хьаллоацаш антикоммунистически мероприятешка дакъа лоацадий йолча реформистски социал-демократех а. Цудухьа къайле яц, революционни буржуазех аьттехьарча социал-демократически лидерех болча нуи гIойчашен хьега хьа а белхлой класс вIашагIкъоастайра цо лелаю политика а пхьаза цхьайолча коммунистически партей гIулакхашта а аьтказаш хилар.

Ший хина Ленина хьагучадьхад болхлой партешта пролетариата аьнна организацешта юкъерча ревизионистски шеоний социальни основаш. Капиталистическа мехкашка, аьаьд Ленина, «пролетарната а цунца дурзаденна долча кагийбуржуазии тIоанашта, цу даькъе ахархошта а юкъе китайски пен бан е хила йиш я яц. Кхетадеш да, къаьст-къаьстарах, группаш, тIоанаш кагийча буржуазиенара хьа а къестаи пролетариатагахьа дувларо, шийн багIоагахьара, цу тIеххьарчун тактике шеонаш ца къоаде йиш ца хилар. Цхьаьха моттиге а иштта йоай Ленина: «Болхлой балам онлабувлаш хилавро из оа эамал а боацаш цунна тIехьа латтарашта юкъеуш буржуазни идеологе йоалла оттаьчи, халла цунна бIалкарьиалаш йолча, зийн цIаьхка а кхы пIаьхка а пунию юкъеухача кагийбуржуазии элементий белгалаьа дехха».

Капиталистически мехкий коммунистически партеш вIашагIкхет аргара хьалхарча аргIанна партей керттера ког гIортолга хулаш болча сакхетамеча, хьалха латтача, революционни фабрично-заводской болхлоех.

Цхьабакъда, пролетарната партеш — уж политически организацеш я, цудухьа сектантски хийра юла йиш йолаш яц уж революционни интеллигентацен ахархошех хьаллоацача оагIонна. Уж шоай мугIаранта юкъе а увзаш, пролетариата революционни парте хьачуухарашта хьалхашка белгталара хьалаш оттаду цар: цкъа-дале, хьачууухараш берригаш а духьале йоацаш а политически программа ерригача керттерча пункташта пролетариата позицеш тIа Iилмаш коммунизма марксистски теоре керттерча позицеш тIа оттилга; шоалагIа - дале, хIаьта из къаьстта лоархIаме а да, цар пролетарски дисциплина, революционни самопожертвованеш солидарностен принципаш йизза кхоачашъелга.

Революционни къовсамхой цу тайпара гIулакхаш кагийбуржуазни тIоанах болча наха Iоналу, массана а, уж парте хьачу а баьхка практически политически гIулакхаш леладеш болча хана. Цхьабакъда, царех цхьабараш революционни пролетарски позицеш Iомае кхетам боацаш, шоай кагийбуржуазни уйлашта тIера бовла ца тугаш хул. Партена кхы а воргIа да, шоаех-коммунисташ лоархIаш бола цун кулгалхой парте дукхача членаш пролетарски мировоззреке боарамга кхоачабеш айбе гIерташ ца хиларал совгIа, шоаш а керчаш катийча буржуазе полицеш тIа бувлаш хилар.

Вай аах дунен халкъашта юкъерча коммунистически болам доккхача толамца пхьаболча деятелашкей бIаччача организацешкей шоаш коммунистически я аьнца хьакхайкадо дагадохийтача хана, из дарра аьлча шоаш царех еце а. Из торкал а деш, йицхьалийта ягIац шоаех коммунистически оалаш йола ерригапартеш, из дарра аьлча аьттехьа а болхлой класса авангард яц, къобал а аь тIанйца кулгалер из яхаш йола Ленина указанеш. Из, Ленина хьехамо яхачох, бокъонца йола болхлой класса авангард а хиле дIаоттац, нагахьа санна цо пролетарната хьаштаьа-ма яхара йола политика лелайой, нагахьа санна из пролетарнатаца айхха ювзаенна хуле, нагахьа санна пуцца цхьана вахар долаш яле, боарам боацаш чIоагIа цун тешам бенна яле мара.

Социалистически мехкашкарча коммунистически партей хьал чIоагIагIа аргаш да капитализма мехкашкарча вежарашха йолча партей хьалан. Социалистически пачхьалкашкашкара коммунистически парте доал ду парти я, цу мехкашка буржуазе духьале кагьяй, хIаьта болхлой класса, ахархоита, интеллигенцеа юкъера башхалонаш дIоазигкIезига йоалаш дIайоалаш латт.

Цхьабакъда, социалистически мехкашка, цу доккий коммунистически партей мугIарашка ба коммунистически сакхетама боарам бе-бе болаш бола нах. Цо белгаяра торонаш хьаехл коммунистически оалаш йолча партей мугIарашка марксистско-ленински хьехам харцахьйоахараша.

ХIана шин формехьа ба антимарксистски, антиленински фальсификатораш. Царех цаIаш — аьттехьарча социал-демократически, реформистски оппортунизмана товча тайпара бола марксизм-ленинизм харцахьйоахараш, вокаш — марксизм-ленинизм аьрдехьара сектантски харцахьйоахараш.

Шоайцига Китае «эгтара дикагIа йола марксизм» «эггара дикагIа йола ленинизм» я яхаш доккхал деш болча маостаща «цецоахахаш» къамаьл дир. Цар йоах, дегIадаьхкача капиталистически мехкашкара хIанзара пролетариат ший революционни хьинарах яьннай, империализмана духьала къовсам ца лоаттабеш сецай, кхыметтел «ший буржуазега ше еккай.» Цар хьаьккхайкаду, хIанз эгара чIоагIагIа дунен революционни процесс латта центр Азе, Африка, Латински Америка мехкашка, пролетарнат кIезига йолча е вIалла йоацача мехкашка нийсъеннай, хIаьта керттера революционни низ а хинна дIаэттаргаш ахархой ба, яхаш. Маостаща шоай хурдаь хьахьокха гIерт, дуьнен ахархой шоай социалистически боламера гегемони кIанз дена дIа пролетариатагарда ахархойнка. Йоалаш хилар. Из сендухьа деш да аьча, из ду, дунен коммунистически боламера хьалиле лелахра дакъа ахархой дуйла йолча Китайга кхоачагIа а болаш йолча Китайга кхоачаде гIертилга аийса хетийтар духьа.

Уж установкаш эзаман «дикагIа йола» ленинизм санне маостаща хьайхлеш ялё а, массанна дика ховш iа маоистски «коммунизм» гегемонистски националистически маIаш долаш хилар.

Маоистаща шоай хурдой а, цар вIаштIехьдаргаш гуччахьа долаш дар харцие: дунен революционни процесса керте латта а лаьттай, латта а латт, латтарг а я социалистически мехкий низ бола лагерь керте йола пролетариат, капитализмана духьала машар боацаш, компромисе йоацаш, хьалхашка латта декхар кхоачашда ра тIаберзабаь къовсам лоаттабеш йола пролетариат.

Укх тIеххьарча хана коммунистически партей мугIарашка болча интеллигентий цхьадолча даькъа юкъе харц уйла дет чу ессай, хIанзарча боламе гIегемона дакъа интеллигенцега хила деза аьнна хеташ. Из даькъа интеллигенцега кхача дезаш хилар баккду революце къаденна мел дола, дIа мел даьнна, хувца дезаш мел лоадеш хIама тIа ца эшаш, цунна критика еш хиларца. ХIаьта духхьал интеллигенция я, йола, вIаштIехьа мел деццача хIамашта массаза в критика ер. ТIаккха — сендухьа еш критика я цо? ЦаргIатача критика духьа еш критика я из?

Революционни болама опыте, практико хьаьохх, цу тайпара «царгIата критика», «ооабезам» хила беза интеллигенцега аьнна хеташ йола уйла буржуазни пропаганда гIад а хие хьаллоацаш хилар. Из миччa бесса дуице а, хIанзара революционни процесс дIахьалхаккхуваш бола керттера низ, цун гегемон интеллигенци а йоацаш, пролетарнат я. Коммунистически партеша Iальмате боккха лоархIам бу хьалха латтача интеллигенцеарча болхлой класса цхьоагIон, из шоай мугIарашта юкъеуэ, цхьабакъда, нагахьа санна из чIоагIагIа марксизма-ленинизма, пролетарски дисциплина позицеш тIа латташ хиннале. Интеллигенцена юкъера кIезига баьнабан демал долаш, дисциплина йолаш, идейно дог тийша бола коммунистически лидераш. Мел хийцача а. Маркс. Энгельс. Ленин — вай хьехархойн баьччанаш — из баьнабий интеллигенце мугIарашта юкъера. Цхьабакъда, цар массаза а къовсам лоаттабаь анархистски гIулакхашта духьала дисциплина ца хиларал массаза я шоашта тIехьашка лочкъаш антикоммунистически тенденцеш йоаллеш йолча «царгIатача критика» хьакъехьарча интеллигентски Iымадашта духьала.

ДIаяхай марксизма - ленинизма моастагIий юх лочаъа а ца еш, гучахьа коммунизма теорех гIийрта ха. Марксизм-ленинизм харцаьа йоахарашта хIанз хIилланца, говзагIа леладу шоай гIулакхаш, социалистически демократех, пролетарски революцех, пролетарнат диктатурах бола хьехам харцахьа а йоахаш.

Маркса лард еллачеш Ленина дегIаболабаьчеш хьехама майен сенах латт хьача, из латт, капитализмагара социализмага довларо хьалхарчунгара шоллагIчунга кхочаш революционни гIа боаккхалга, пролетарнат буржуазегара пачхьалкхен Iаадал хьа а доаккхаш, ший пролетарната диктатура пачхьалкхе а яхаш, буржуазена экспроприаци а еш ахархоица цхьоагIо йолча хьалашка керда социалистически общестро хьал а еш революце елга лерхIаш хилара. Пролетарната диктатура — из я тIакхувдача буржуазе классех болхлой класса, ахархой, къахьегача интеллигенце, вешта аьлча дукхха а дукхагIа долча халкъа хьашташ лораде, социализма хьашташ лорадеш дешаш йола пролетарски, социалистически демократи. Цунах латт, ше кхоачашие эзар эксплуататорски классий хьашташ лораделга лоархIаш йолча буржуазни демократена гарга из овлаитара дена башха хилар.

Халкъа лаьрхIа демократи йолча социалистически демократе тIаю къальнара ператкаш юхоттае гIертаьш йолча эксплуататорски классий ерригача контрреволюционни элементийн духьале. ХIаьта буржуазни демократи, мел «шера» из хила а, бухсоццача къаьчача болхлой класси ахархойн тоIабара, цар революционни низаш тоIадара тIаерзаь я. Уж уйлаш Ленина дегIайоалаяй «Пролетарски революци ренегат Каутскийн» ахача ший балха тIа.

Социалистически демократи буржуазни демократи вIалла а цхьана тардала йиш йолаш хIаман дац. «Пролетарски демократе, — яздаьд Ленина 1918 шера, — эксплуататораш, буржуази тоIаш, — хIаьта цудухьа моттийта хIамаш а лелаяш, царна паргIата демократи дуръелаш яхац, — хIаьта къахьегамхошта бокъонца йола демократи ду». Моттийта буржуазни «паргIатонех» деш дола йоккхалаш хIанз марксизм-ленинизм массе тайнара харцахьйоахараша цхашка кийнад.

Администрированеи Iалдал дахьеш бе доларех методаш йитар, демократически централизма принципаш телхаелга, критика хьал ца оттийтаргеш бокъо йоацаш низаш делгеш дIалаккхар махьа долаш дола хувцадаш хиннад 1968 шера Чехословаке партийни пачхьалкхени кулгалдара дахье. Из цу партеи бокъонца партийни вахара ленински принципашта юха тIайоалаем бола уллахIена процесс. Из къовбальеш гIалийкар вежарашха йолча ерригача коммунистически партешна.

ТIалаьтта хьалаш чевлханеш хилар халеи хиларах пайда а айна, империалистически реакце хоетеш телаш долча Чехословакерча контрреволюционни низашта доаха наступлени йолалой мехкиоча коммунистически партене а болхлой класса дукхала халкъа карагIдаьннача социалистически хIамашта. Цар шоай дерригах низаш тIадаххийтад коллектив

В. И. Ленин вадь бІаь шу дуза ди тарга ме кхоач шерагІа аржаш латт социалистически ахь. ХІара бригада, ферма, бІарчача боахамий колхективаша башта дика къахьегарца белгалде лаьрхІад из сийдола ди.

ХЬИНАР—ТОЛАМИЙ ХЬАСТ

ДуккагІа дола юртбоахама балхаш чакхдаьинад тха районе. Царех керттердар ка бола ялатаи чуэпар да. Укх шера хІара гектара тІара чуделад 24,3 центнер ялат. ХІаьта района кхашка кхедаь деррига кІаи мукхи 30 эзар тонн да. Иззал ялат хьалда цІаккха шоай кхалкара чуда аьттув баьннабац шелковчаний.

«Путь к коммунизму» яхача колхозе хІара гектара тІара 25,5 центнер ялат аьрдад. ТІаккха цу боахама цхьоалагІча комплексни бригаде (бригадир В. С. Ефимов) 261 гектарах дІаране тІара 26,4 центнер чуийцай.

«Коминтерн» колхозе 2557 гектара тІа кхедир ка бода ялат. Гектара тІара чудера 24,8 центнер. ХІаьта Н. И. Нестеренко кулгалдеча шоллагІча комплексни бригада 1663 гектар долча кхай хІара гектара тІара 25,2 центнер ялат даьккхад.

Кхаш леладераша беркате къахьегІах районе пачхахьалкхенга планал дукха тІей ялат лехкад. Пленах дІхха дезар 4 эзар тонн мара йоацача хІанзле тха боахамашкара Даьхенга дІаккхьчад 5,3 эзар тонн ялат.

Укх деношка дуга, ялата лаьрхІа хьажкІа чуэца делалургда тха. Цу культураша кІезагаІа дале а 4 эзар тонн ялат хургда. Цох ниисса ах декхача а районо ворхІ эзар тонн ялат доххаргда аьшна тІайнйа социалистически деххар тІехьхоачашдергда. Цул совгІа ер кхоалагІа дола шу чакхдоалаш ялат доххара пятилетка кхоачашьяь а доал тхо. Дисача шин шера кхы тІа Даьхенга 13—14 эзар тонн ялат доххаргда района колхо[заш].

ТІадоагІача шера хургболча хьувкъаша хьалхе йоакхо эча тха механизатораша ялат чуийца доаллаше ча йистошка дІаэзар, лаьттан оахар. Цухуха ялат чуийца даьннача деношка ахаиза хайра лаьтта дисанзар. Оахам деш не а дикагІа йола та на тулийташ доакъара хьажкІа, кхыйола культураш дІайийра.

Гураьа ялаташ дІаделаь цу гІулакха ена 14200 гектар лаьтта кийча дар. ІІендаь а кондице боарамга кхоачидаь а кхоачабаліи фу Іалашдадар — цох 92 процент лакхагІча классах. Цу тайпара дика фу цІаккха дІадийнадац тха районе.

ХІанз боахамий кхашка гураьа дув рожь дІадийна боалаш латт. Хьалхара эзар гектараша дІадийнад кІа, кхыйола культураш.

Тай деххача лаьттанка чудаийташ хий а цхьа мара дІаезар уж культураш. Ялат дІаделаь ворхІ эзар гектар тІа хий лиала низ дІакхьчар тха механизаторий. Керттера оахан деш хІара гектар лаьтта 2—3 центнер кхоачийташ суперфосфат тессар. Цул совгІа кхо а декх кхам леладераша шоай кхашка.

Района колхоший экономике йоккха моттиг дІалоац комсаша. Из культура укх шера дика хьийкъай тха плантацешка. Цкъала ша тохаш моттиггаш нийссъеннаде а хІана хьахинача комсий хьувкъаме гІадвут.

Комсаш хІанз чуэцаш латт. Кхаьнах йохиц эзар 3 эзар тонн а, цхьабакъда, тха боахамаша чхьагІар доаккхача пункташкен мах беча органнизаненнием дІачуяла лаьрхІад 4,5—5 эзар тонн комсаш.

Хьинаре къахьеташ ба укх шера тха хьайбош лелаерераш а.

Соакха укх хана екхачул 17 процент шура, дулх — 10 процент, фуаш — 6 процент Даьхенга дукхагІа дІаделнад района укх шера. Оаха зерІачоІ ер шу чакхдаьдалехь тхоара цаннал тІех 900 тонн шура, 300 эзар фуъ дІаккоачаргда пачхьалкхенга.

Укх шера хьайбай продуктош хоуш дукхагІа йоах тха фермашка. Ниитта укх шера бархІ бетта яьІера лаьрхІача хІара ІаттагІара дІадахача шерачул 196 килограмм шура дукхагІа ыькхай тха доярхаша, ниітта дукхагІа гуяху фуаш а.

Дика къахьет «Коминтерн» колхоза фермай белхлоша. Июль бутт тІакхачаш шера пиний лаьрхІа шура екха баьнцаб уж. Цу хана дерз ялал совгІа дІатей из. Соакха укх хаарчул 300 тонн дукхагІа шура, тха — 16 тонн. Дулх а лаьрхІачул дукхагІа дІател пачхьалкхена. Укх тІехьарча шеракка колхозоша даим лакхъе хьийбай продуктивность, дукхагІа доаккх тха. ДоагІачух 24 процент дукхагІа дІаденнад из. Шоаш лелабеча хІара устагІан тІара 6,2 килограмм тха даьккхад колхоза жа леладераша.

Ниитта хьакхаде да «Путь к коммунизму» яхача колхоза хьайбаш лелаерий гІуланхаш а. ХІара ІаттагІара бархІ бетта 2340 килограмм шура ыькхай пар, соакха душ хинначул 586 килограмм совгІа я из. Пар хьокхам районе меттел ерригача республике а эттара дакхагІа ба. ХІана шера цинаал совгІа шура йоахаш я колхоза ферма коллектив. Шера деххарам кхоачамдаь доархаш а ба цу ферме. ноя. Шпырка бархІ бетта 2800 килограмм шура ыькхай.

Цу боахама жа леладераша хІара бІаь жийна тІехьара 127 Іаьхар хьакхостабаьб. ТІаккха воккхагІа волча жа Іуна Иванов Іеблувс хІара бІаь устагІа тІехьа 138 Іаьхар хьалхдебаьб.

Района кхыча боахамашка а ба цу тайпара дакха хьоккамаш дахьа къахьегамхой. Шерра-шера шоай деххарам кхоачалде карагІдоал Ленина цІерагІча ноа тІара салхаларам леладеча ферма белхлой. БархІ бетта хІара шана котама тІехьара 116 фуъ гулдаь Иванов Георгеи Кравченко Марияск.

«Червленский» колхозе нІи хезачу жа Іуна Базуркаев Моладе хІара устагІанна тІара 8,7 килограмм тха лергах е планал 2,7 килограмм совгІа.

Хьайбашкара хьайсален, хІаьта ниітта пачхьалкхенга йоахаш кхоа продуктош дукхагІа хилар бахьан долаш алсамбаьнниб боахамашта хьакула пайда а. ХьалхарІча ах шера оаха лаьрхІадар 5,6 миллион сом пайда бе, тІаккха боахамашта хилар 8,1 миллион сом. Цу кхаьъе тха управлене чуэоагІача боахамашта баьнна цІена пайда 2,2 миллион сом хилар. Соакха ах шера хинначул 1,3 миллион сом тІех ба укх шера пайда. Цунга хьонна тІахинйтад колхошхой ялаш а. ХьалхарІа ах шера хІара къахьеташ денах лакъера лаьрхІача дигь сом кхча деннад. Цул совгІа ялат а кхыйола продуктан а ма лой царна.

Тоалуш доагІа юртбоалаш къахьегамхой наьар. Дукха гІишлой объекташ я тха юрташка боахамаша шоай счетах хьалъеш. Уж я клубаш, школаш, медицински учреждеш. Газ чуйиллай колхозхой цІеношка.

Цхьабакъда, бехьхургдац тха балха юкъе кхоачамбоацараш дац аьнча. Цхьайолча колхозашка кхоачамбаьлла Іалашдадаьш доакъар, цела ламду хьайбаш Іангара доххаргдоача помещенешта ремонт елга. Уж кхоачамбоацараш дІадахара тхоаІ низ а лъна а хоадергдац оаха.

Г. САМАРСКИЙ,
Шелковской районни юртбоахама производственни управлене [redacted]

АДРЕС МАЛАГІА ДА ХАЙНАД

Риге Кирова улицагІарча № 18 болча цІеной неках доаял 1,900 шера бІаьсти укхаза В. И. Ленин латышски социал-демократех кхийтта хилар дагадохийташ дола мемориальни улг. Владимир Ильич цу хана Псковера кхаьйзагІа шера кхаьча хиннав — царца бувзам бІаштІехьбаккха, «Искра» арадахара планий хьакъехьа дагабола, гІалет дІа-сЙ доархадара декаш дувш. Историкашта довзаш хиннад уж дІацагІахийтта цІенош. Хоаш хиннад ниітта совещании студент-революционер Яков Ковалевский волча хиина хилар а. Цхьабакъда, хІанзалйа бокъонца хоаш хиннац из малагІча квартира вахаш хинав.

Цу хаттара жоп далира Латве КП ЦК-рча парте исторе институтоц республика революце музеи белхлоша бокха а хала а болх баьб. Архивашкара лехад къаьна цІеной книжкаш, планаш, кхыдола документаш. Цар хьахьенах дІаяха бІаьшере чакхйоаллйш Ковалевскега ялхайтталагІа квартира хиина хилар. ХІаьта а тІехьагІа цу квартира номер тиъесталагІа хиннай — пхоалгІа этаж хьалтІаарца дуазаденна. 1914 шера хьалхара нумераш лелае яьнай цу цІагІа: из хиннад лохерча этажах цхьа дикъа магазинашта лаьрхІа кхакийцаьча хана.

Ниітта къоастйн болаш цІеной «биографе» дуэтІабаларо йиш хилийтай совещаних хиина моттиг бокъонца малагІа я ха. Латве КП ЦК бюрос решени тІайнай В. И. Ленина мемориальни квартира-музей йолла. Укхаза чакхдоахаргда парте ветеранаш вагирхоша цІахагІбетталуга, ленински дошараш дешилга. Къедхаргьа лаьрхІа йола, В. И. Ленин Риге хилара [redacted]

С. ШПУНГИН,
ТАСС-а корр.

Рига.

Дёна доккхий хьувкъамаш доахаш хилар Брянски областе цІи йоза я Дубровски района «Красный партизан» колхоза. Укх шера, хьоттама хьалаш дика хинадоацашехьа а, гектара тІара 6 — 7 центнер фу доаких цу боахамо.

Хьалта латтача М. Фирсенковай (сурта тІарча) лёк лелабеча звенос гектара тІара 8 центнер хьааза из Іеш лён баьккх. Ше лелаеча хІара гектаро (уш 25 а) 1.400 сом пайда хургба звенона.

М. Рабинович сурт.
ТАСС фотохроника.

ИЙДАРХОША ХЕТТАШДАРАШ ТЕРКАЛ А ДЕШ

Боккха низ бола ши поточно-механизированни линии йолаяхийтай Роза Люксембурга цІерагІча одесски кондитерски фабрике. Из бахьан предприяте коллективо кхоза алсамдаьккхад ийдархоша тІехьайна дукха хетта конфеташ елга.

Продукце ассортимент вердатара дукхагІа уйла тІаахийта баьнаб одесски кондитерашь. Цар дукхьалара бувзамаш оттадаь бархІ оптови торгове организацеца, Одесси Киевех шоай фирменни магазинаш хьайийладай. Цо йиш хулийт хеттамдараш дикагІа доза. Уж теркал а деш, предприяте каралдерзадаьд планах лаьрхІача 36 тайпана меттел 54 корда тайпа конфеташ аралелара.

Задание хьалха а оалаш продукции тел фабрика коллективо.

(ТАСС-а корр).

Доазол дехьара

Кхерамзлен совете

НЬЮ-ЙОРК. 12 сентябрь. **ТАСС корр. Э. Беляков** хоам бу: ООН Кхерамзлен Совето сецаш дІаха хилар ВІашагІкхийттача Іарбий Республикана дукхьалара Израила керда агрессивни гІуланкаш бахьан долаш Гаргарча Малхбоалене оттача хьалах.

ООН тІема гІулакхашта дІа боагача инарала Булла доклада теша цу Суэцки канала районе тера вІашка а деттаи зоаденна кхераме доааш израильски оагІан бехкагІа хилара, аьлар Пакистана викала М. Шир... Гаргарча Малхбоалене дола социалара хьаьлехье из соглашением бокъонна кхоачашъергІана гІулакх де деза Кхерамзлен Совето. Цу районе кхоах тІоагІбара лаьзе уллаьлар пакистански делегата, Іарбашка болча бахьан наха е а йоагІаш дукь... дола Израила Іарбий территореш хІанз а бокъе йоалаш дІалийна доаттаелга. Гаргарча Малхбоалера кхал лертІадала йиш йолаш дац, аьлар Пакистана викала, Іарбий территореш тІара израильски бІуяаш дІадалара лаьтъехьа Кхерамзлен Совето оттадаь кооба ски резолюци кхоачашъяра [illegible].

США викала ДЖ. Болл, Суэцки канала районера доааш кхерамана мІаш долаш хилар бахь а даь, ноттийта шаьке а гІулакх тІом вІашка ца беш кхоллажлара тІаьхьехьара кхоачамбар.

ОАР-а дукхьала Израила гера низаца йоца йолаш провокацеш Гаргарча Малхбоалера машара кхерам е а, цар эь ца хеташ телхан цу районе тІом совнабара хьажъехьа Кхерамзлен Совето ш решени, аьлар СССР викала Я. А. Малик. Кхерамзлен Совета хьалхашка эттараш дагалоацаш дийца доншаш а деаш. Израила хьалхагІе дага а заьма лении. Гаргарча Малхбоалера гІулакхаш хІазе кхетнахара тІаеразаь политика я. Дунен халкъашта юкъера общественни мнени тулае. Тель-Авив тІема шийчлуш хилзоа ООН уйла гІера дІадоскре, Іарбий пачхьалкхенашта дукхьала керда агрессивни актан болара бахьанаш сунде гІерт Израиль.

Гаргарча Малхбоалера кхехкам чІоагІбарах, гумиха нах боабарах, ВІашагІкхийттача Іарбий Республикана тоьал доккха материальни зе дарах бола бехк беррига а ше ма бара а Израила правительствана тІабуж, белгалдаьккхар советски викала. Кхерамзлен Совета деххар — Израила деладу гІуланкаш доадинболча тайпара бехке даон бакъо йоацаш дІалийна доаттаду Іарбий даьттан сов чехка мукъаленилга пунгара хьалдехара.

АГРЕССОРАШ СОВЦАШ БАЦ

КАИР. 10 сентябрь (ТАСС). ВІашагІкхийттача Іарбий Республикана дукхьала керда гера низаца провокаци дьй Израильски войскаш.

ОАР-а тІема командоване низкада хь заявлени ларда а дувцаш хІана МЕН агентства хоам бу, 8 сентябре делкъал тІехьагІа израильски артиллере листта чад бахача Хай Эль-Арбани алача пригорода тІа а ерзаь, Суэцкача городерча гражданински объекташта йоккхий топаш чуйийтта хиларах. ЧІоагІа юхатухьаш дов долалир ОАР-а артиллерийски подразделенеша. Шерача фронтагІа вІашкадеш латт дов.

Чехословакера хьал

Чехословакци кепайоазоно шера ховш бу 10 сентябре Москве ЧССР правительства председателе О. Черника советски кулгалхоща хиннача переговорий результатех. Москве хиина уж переговораш чига кхачаш аьзаь соглашенеш Чехословаке экономически проблемаш кьоастаеча юкъе доккха лакъа лІадар санна доархІаш я. Пунца цхьана Москве хиннача О. Черника беседаш цІаьхха а бекъдие. тІана керттерар 1968 шера 23 — 26 августе Москве хиннача советске - чехословакни переговорашкара хьелегІаш дола практически гІалаш дергагІа чакхдаларах латташ хилар.

Дунен халкъашта юкъерча гІоазаника чІоагІа уйла тІайохийтат а О. Черник Москве вачара результаташ. Экономически бувзамаш гІало дегІаккхулараш советско - чехословакни гІулакхаш чІоагІлургхилараш дола доккха тешам доарІ ирех прогрессивни общественносто.

Праге 10 сентябре халкъа дІахьийнад чехословацки кулгалхоша Л. Свобода, А. Дубчека, Я. Смрковске, О. Черника, Г. Гусака кхайкарал. Цу тІа йоа, Чехословаке социалистически строй чІоагІъергья, тегІакхувларгда дуй демократически коммунистически гІулакхаш, хьалдоаттадергда зеррагача дунен тІарча машарен социализман хьашташ.

Кхайнарал тІа ба, белггала аьнча, дулачеча пропагандо гулабанат доалол дехьа а ниІсбенна, шоай дехьене цха цІабахка хьелуш болча чехословакни граждашка беш бела тІахьехам. Чехословацки кулгалхоша тІаьех уж шоай неана наа цІабахкара а болх дІабалабара а.

Бокъонца долча Чехословакерча хьала юкъера белггала мискха кхакъег ЧССР-е интеллигенцина гІакхуа. из дудухьа доакол дехьа дІахкаша ца йоалаш е кхаш хІанз а тІехьа буржуазни пропаганда хьегаш доле кха. 8 сентябрая хьалхагІа лаи «дІабахийта, цабаьта бечий, ссылке кхахьийта» чехословакци коллегаш кІалхарбахара тІахьехам беш йола «манифест» оалаш яр писателий европейски сообщества цІерагІа Риме кепатеха араьлиха. Цу дегІанарча политически диверсе дер хІама дац из вІашагІъеллараш хьегуабоахила мара.

Ништал доаттама да союзни мехкаш леладеча гІулакхаша ЧССР-а еке даьд ялаш гІоттаьбе дена спекуляце е меастагІан дола пропаганда гІертар я. Из дош айлаьд, масала, «Франкфуртер рундшау» яхача малхбузенгерманеки газето. Цо из аьккха йиш ец малхбузенгермански прессо хьалхайоахаш йола цу тайпара уйлаш цхьалолча чехословакни газетий ялаш тІа а радиопередачашка а гучалелхаш хиларо.

Цу гІулакха къахьетта чІоагІа оарцагІбаьннаб дукха ха йоацаш, а тІехьа шоай къайлагІарча листовкашери радиопередачашкен бувзама линеш тегаш, электростанцеш йоха я ш. производство сецавар, забастовкаш яра, саботаж лелаяра, уйхаш, отелаш дІакъулара. Ниітта кхыйола хІамаш чакхдахара тІахьекаш йй йола коччинатораш. Контрреволюционерашта ніур юкъе бехкарах долаьаьча цу тайпарча гІулакхашта белггала доккха бехк халкъа боахача, хІаьта чехословацки халкъо цу доакна бехке барашкара жоп дехаргда аьнна хета а дегаа.

ЧССР-е практически чакхдоахача къахьегамиру общественни гІуланкашца цхьана тІа-тІа чІоагІдуш йоагІа карагІдаьнна социалистически хІамаш бахьан долаш къоасам доаттабеча патриотий консолидаце процесс. Цу цхьан сана бІабен ни йиш из консолидацен цхьагІоани левунгех халкъе дукхьалара гІулакхаш лелаларах укх тІехьарча хана шоай сий шоаш доаздь йола элементаш къайладхьара. бехктахкама уж кІалхарьечара пайда ша тІертаь хилар. Кхыметтел гулбеннача маха кхыханка шоаш къамаьлаш дІча хана, масала, къайлагІарча радиостанцей гІулакхаш хестабеш бола нах а коработагІа. Чехословакерча социалистически низай цхьоагІонга болача уаккхІенича цабьа цу тайпара спекуляца делае гІертагІа ЧССР-е капитализм юхамтоаргдо шоаш лоада рог дутуш боаараш хийрабоахащи гучабоахаший тешІаме йола процесс юхасоаце белам хиларо хьалхадаьккха за.

Цхьабакъда, цено хийа йиш ца, классовн санхетам болаш йолча Чехословаке болхлой класса, Коммунистически партена хІанзара чоалхане хьал бугага кхачадаца къоастаде а ЧССР-е социализм хьалхара хьашташ лораде а хоргхилараш.

ДІаде кийчдаь фу

ДІадуьш дола фу дика кийчдича дика хул чуэца хьувкъам а. Шоай хьалхе дІадахача шерашка хиннача воча опытах сого дІаьхеха ца дезаш дика хов тхо района механизатораша класс доха йолаш, гамаш юкъе йолаш дола фу дІадийча цох хьа фу хул. Массахана а дика хилацар районе хьувкъам. Техника а дика тоаяь дулар, лаьтта а тоьам болаш кІеаргех лижен оахар, ханнахьа удобренеш хьоарнар, бахьда, хьувкъам беза беса эша хилацар. Бокъонаш тохайча гучадоалар фу бІеза хиннилга. Цудуьа чІоагІа тІатеІай района къахьегамхой укх шера дІадуьргдола фу дика кийчдара.

Бегаш юкъера дІа а баьла дІадолалир фу Іалашдара болхаш «Самашкинский» совхозе. Ялат чуийца боаляше а болабелар къахьегамхой фуна лаьрхІа кІа цІенде. ХІана деррига шоай Іалашде деза фу — 3890 центнер — цІендаь склалашка дІаоттадаьд. Цох 2890 центнер цхьоалагІча классах да. Юхенсар — шоллагІча классах. Болхлоша къа во хьегарах даи 1000 центнер шоллагІа класс йолаш хилар — кІезига тІоадал алайсаь цох. Бастта тоалургъа цун классность а.

Белгалдаккха деза фу кийчдеча совхоза специалисташ кулгалхойн лертІа тІахьожам доаттабаьлга. Массоза дегаду, ниітта докъаздойтти из талхаргдолаш доаттадой из помещенешка, массанаьха кхоачар цар бІарг. Механизаторех, цар опытах из тешалга дацар из. Шийн гІулакх мехдика хойя а нийслу цхьалола гІалаташ. ХІаьта цхьанкена бІарга ца лайнар чиллагІчоа хопиг из дий. ХІанз фуна из дийна хІамашен лазарашен толхадергІоаш ядохимикаташ токами латт.

Массехк эзар гектар лаьтта да «Лермонтовский» совхозе ялат дІадезаш. Ниітта дукха кийча деза цар фу а — 6500 центнер. Из деррига а дІадувча боараме довладаь кийча дI тахан дІадуйа а. Во иш пунна диьал а — цхьоалагІен шоллагІен классе йолаш да из. Массеккана нІендешь дегалеш, докъаздойташ къахьийгар из кийчдеш хиннача болхлоша. цу дукха ялат дІаде ца хьатІаттача майра болх кІабелабе йиш йолаш бе уж.

Цу дех бе бесача тайпара кхоачаш беш ба «Орджоникидзевский» совхоза механизатораш а. Ала хІама доаташ дика кийчдаь дІаеттадаьа укхаза 1000 центнер дІадуьча боараме дола фу.

Во лелар укх тІехьарча хана фу кийчдара гІулакх «Овощевод» яхача совхозе. Ялат цІендеча агрегаташ тІа болх бе механизатораш вІашагІтоаизар совхоза кулгалхоша. Ялат вай дай хана цІендаьча беса цІендера — кулгаша легадеш. Цудуьа дукха гамаш йолаш, кондиционность йоаиш хилар ІалашІаь фу. Цох шоай тІехьагІа белха безнага хайча дІ-хьа хьайр боахама кулгалхой. Берабир механизатораш а, кхыйола эша хІамаш а. ХІанз тоаденнад укхаза фу кийчдара гІулакх. Чакхоелхна латт уж балхаш. ШоаллагІа хьа анализо хьахьеххар цар деррига фу дІадувча боараме долга.

Цхьанцадола доадамбоаш кхоачамбоацараш ниіслойя а бІарча аьча во кийче ш цар аьо. Из хоргда соахка кхоалагІа класс йолаш 2000 центнер фу дІадийнача укх шера из класс йолаш районе цхьа фийт дІабуургбоацилга белгалдаьнхача. Районе дІа чел хувоглола фу цхьоалагІен шоллагІен классах хиларо доккха новкъостал дергда хьувкъам лакхбалийтара, доврдац белхлоша хьета къа.

А. ЛАРИНА,
Ачхой-Мартана района фуна лаборатора заведующи.

формехьа кулгалдергдолаш партийни болх эргабоинхилга «демократизацена» беча спекулятивни тІахьехам ца хилийтар духьа. Дукха ха ялалехьа «демократизацех» долча къамаьлашта меттел дІаувттае баьлар кулалхьа йола формулировка — «республика пачхахьалкхен стройна либерализаци яр. хІаьта цул тІехьагІа сиена тІа дьлар реформистски источникашкара хьашІа «демократически социализма» лозунг. Из лозунг болхлой классага, хІанзалца ше чел вьхача совлепех юкеюсаш яр вахара боарам лакхбайта гІертаоа йола бокъо мара кхы хІама хургдоалаш йола буржуазно-демократически строй чІоагІъелга мера кхы тайпа маІан долаш дац. Правооппортунистически элементаша геттара хила кхетадера. «демократически социализма» лозунг ленинизм йитар, пролетариата диктатура тІара социалистически демократе тІара юхаболар, «демократизм» 1948 шера февраль бетта хиня таканацца Чехословакера дІайовлана йолча контрреволюционни элементашта юкъе а тІехьа. массанахьен ерригел практически дІайоаржаяр долга.

«Демократически социализма» лозунга маІан дар социалистически пачхахьалкхенера коммунистически парте кулгаллара ажъа къоабалдаь тІаьнар санна йолча ленинизма доархІамегІарча устоях дІахадар. Оппортунисташа дискусси качъера, нагахьа санна коммунистически парте общественни пачхахьалкхенни кулгалде дезаш ма а, «институце» санна из ма дерг ца хилара хьакъехьа. Кхыча дешашца аьлча, кулгалдеш организация. парти а йолаш. парте хІара къаьст-къаьстача, члена кхычарех тийша хІама а доацаш цхьй гІулакх ше лелалеш хул. Коммунистически парти, йоахар аьттехьарчар. пачхахьалкхенна кулгалеча юкъегІерта езаи е, нагахьа санна гІертана ца Іеш из хуле а, кхыча партей яр санна йолча бокъонегІа де дезанна.

Ревизионистски установкаша Іалаьмате доккха зе даьд Чехословаке коммунистически партена. Партерча фракцей партІатонех йола кхьанара троцкистски идейкаш юкъехувла баьлар ревизионисташ. Мехка керте ий а баь, организационно вІашагІъеттаяла яьлар цу хинале бокъонца контрреволюционни а кхиша дІаттах клубаш. Кепайоазоно, радио, телевидене, пропаганда кхыча средстваша коммунистически парти доастамйоахар, капиталистически порядкаш хьалхестайора, Советски Союз а кхийцарен вока социалистически мехкашцарен доттагІаз а ийрчадоахар.

Капиталистически Малхбузенцара ЧССР пачхахьалкхен довзонаш хьадийлладар, хІаьта цо новкъостал дир буржуазни разведкай агентура мехка чуйолара. Контрреволюце гучахьа тІахьехамаш дера ЧССР социалистически лагерах дІакъоастабаран моне цха а капиталистически экономика вакьъа тІа бакккхарам.

Бокъонца контрреволюционни переворот яра бола кхерам тІаувсаш а кхаллоаттабеш а да малхбузенгерманска реакце. ФРГ реваншистийн неофашистийн новкъостал. ЧССР территори Малхбузен Германе территорена юкъе тІолла гаьнна дІачуйола. Хир ца хоададеш бисача фашисташа шоай хур ду ЧССР территори йза а шоай карарзае, судетски немций цига юхабоалабе гІерташ.

Цхьабакъда, цхьаннне а цІаккха а вІаштІехьдаргдац Чехословацки Социалистически Республика социалистически мехкий вежарийха йолча содружествах дІакъастае. ЧССР-е я болхлой класс, шига ба ахархой, къахьегача интеллигенце тешаме викалаш, социализма гІулакха, марксизма-ленинизма идеишта мутІахьа бола бІаьш, эзарахь коммунисташ.

Чехословацки болхлой класса, ахархой, къахьегача интеллигенце дикагІа бола нах хила а хиинаб. хІанз а ба Советски Союза тешаме доттагІий, тешаме коммунизмана тІехьалаттарам.

Социалистически мехкий интернациональни деххар кхоачаш а деш, тІаийнача договорни деххарашка хьежжа, Советски Союзо кхыча социалистически пачхахьалкхенашен шоай бІуяаш Чехословаке дахийтар болхлой класса, вежарийха долча халкъа, цунна карагІдаьнна социалистически хІамаш лораде, новкъостал дар духьа. Контрреволюце ницашта хІама тохадга хилар Москве президент Л. Свобода керте волча ЧССР делегацена а Советски Союза Коммунистически партен правительствана кулгалхошта а юкъе хиннача переговорий итогех.

Вежарийха долча чехословацки халкъа новкъостал даьча Советски Союзен кхыча социалистически мехкийн халкъаша къоабалду шоай правительствоша чакхдаьха гІулакхаш. Эхь доадаь хьувзача контрреволюце зуламаш юхатохар деррига дунен коммунистически болаше хьаллоацаш а из чІоагІбара гІулакха аьттув боакхаьло а хургда. ХІана аьча цунна хІанз эттара доаьзІамегІа, эттара керттердар — социалистически лагерь чІоагІеи йохаргйоацаш хилар. Нагахьа санна къаьст-къаьстача мехкашкарча цхьанцаберешта из хІанз а кхета ца дой а, хаьтта кхетадергда даьаро сийрдадоакк хаьргІа Советски Союзен кхыча социалистически мехкашен кІаьд ца йуш хьалахьаш доІа, алалий машар, паргІате, нрав бахьан долаш лоаттабеча къовсамна сийлахь-доккхача гІулакха бакъдар.

Маркса-Ленина хьехам доклача хІаманна низ кхоачаш ба, хІана аьлча из нийса боландаь Марксизма-ленинизм ниітта лоалача хІаманна низ кхоачаш хилар йоахалуш латта капитализм. Іазапеш эксплуатацен строй санна йохаргйолаш йола ерригІа антикоммунистически харцонаш белггала хІалак хургхилара бола тешам ба.

Евгений СИТКОВСКИЙ,
профессор, философски Іилмий доктор. (АПН).

«ШКОДА» ЗАВОДЕ Л. СВОБОДА ДАЬ КЪАМАЬЛ

ПРАГА. 13 сентябрь. (ТАСС). Селхан город Пльзене — Чехословаке еза-йоккхача машиностроене доарІамегІарча центре вахна хиннав ЧССР Президент, КПЧ ЦК Президиума член Л. Свобода. Из хилар машинаштьеча «Шкода» завода белхлоша, инженераша, техникаша, къамьал дІш.

Цу предприяте коллективо ниітте ше ше къамаьл деш, Л. Свобода белгалдаьккхар, мехкара хьал лертІадаккхара гІадерзадаь Коммунистически парте хьета къа республика болхлой классо дийза хьаллоаташ хилар. «ШІа чІоагІа кІалахІехьалтеш дисциплина йолаш хилараш — аьлар Президенто, — болхлой классо цІаьхха а хьахьеккхар, цІе вай общества керттерен эттара прогрессивнегІа болен низ хилар».

Л. Свобода белгалдаьккхар, «болхлой классо мехка экономически меттел, политически а вахарца консолидацена новкъостал деш хилар, обществера шийга кхоачача дакъага хьежна цу процесса керте а латташ из дІахо уйаргхилар».

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКАШКА

ВЕНГЕРСКИ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКА. Низаш доккхагІа хулаш латт Балатон Іана юххерча Печски азотни комбината (сурта тІарчу). Уйлаза хьалъеш латт хІара шера 100.000 тонн удобренеш арахецаргйола завод.

МТИ—ТАСС-а сурт.

КЪАХЬЕГАМХОЙ САЛОIАМА

Кхашка балхаш а даь чубийрзича сапаргIатдаккха моттигаш кIезига яц Ведана районе. Дукха клубаш я къахьегамхой салоIам дерттIа аIаштIехьбоахаш, цар хьашташ дикаа кхоачашдеш.

Элистанжера клуб республике дикагIчарех лоархIаш я. Укхазара опыт нийс ух кхача клубай боахлой. ХIаьта цига хьокдаме хIамаш дукха яц а да.

Тайп-тайпара а сакъердаме а хул чакхйоаха мероприятеш. Цхьан темах хилча а цаI шоллагIчоа тара йоацаш хул уж, хIана дьлча чакхъяьккхай дьнна алийтар дукха доацаш шоашта махетта дика кийчъю уж клуба болхлоша. Цудухьа кагирхой меттел нийсбенна а боккхий а нах боагIа сакъердамеча лекцига, беседага, докладага, устни журналага ладувгIа, кинофильмага хьажа, диспуте дакъа лаца...

Массава а раьза волаш сакъердаме чакхъяьлар Н. Островске «Миштта чIоагIлора болат» яхачеи А. Фадеева «Къона гварди» яхачеи книжкаех дукха ла йоацаш цу клубе хиина дешара конференцеш. «Кийча вий хьо коммунизме ваха», «Советски кагирхой культуреи поведении» яхача темаех диспуташ кийчъеш а уж чакхйоахаш а дукхача къаьхегамхоша дакъа лаьцар.

Укх тIеххьарча хана клубе чакхйоаха дукхагIйола мероприятеш В. И. Ленин ваьча дийнахь денц 100 шу дузачеи Ленински комсомола 50 шу дузачеи деношта хетаь я. Цу мероприятешка юбилярий сийлахь - доккхий гIулакхаш дIадоаийт къахьегамхоша.

Миттта дика болх а беш юрта боахама къахьегамхой хьашташ дикаа кхоачашдеш хьайоагIа Даргински, Харачоевски, Гулибски, кхыйолча а юрташкара клубаш.

Массанахьа аIашагIъедиа художественни самодеятельностап я, хаддаьа болх беш я тайп-тайпара кружокаш — музыкальни, халкараш ду, хоровой, вокальни, драматически, кхыраш.

Цига дакъа лоацараш дукхатIча даькъе вайнахьа мехкарий ба. Хьинаре дакъа лоац цар клубашка чакх мел йоаха мероприятеш кийчъеча. Цул совгIа цо-шоай клуб хозагIа ме хул киагIа а хеташ иа тайп-тайпарча плакаташца, книжни выставкашца хозъю.

Кlапэ района культура учреждениеш мадаггара Iанна кийчо еш я. Ремонтни балхаш чакхдоах, довгор Iалашду. Бакъда иа мадий аьнна ца Iеш шоай керттерча балха — къахьегамхой салоIам дерттIа дIабахьара юстара латтац цу вай лакхе йийцача клубай болхлой. Хов царна кхашка къахьегачар салоIам сакъердамегIа ме хул цар къахьегама ояспрле а лакхагIа хургIола. Цудухьа цу хьакъехьа шоашта хьалхашка латта декхараш сийлемца кхоачашдеш хьа а боагIа уж.

М. ГАЙРБЕКОВ,
Ведана районни культура отдела заведующи.

ЧАХКИЕВ Саид.

ТРАГЕДИ

Зизаш делар, елар таьнаш,
Мехх а белар,
Ловзаш лелар вай шиъ бе тIа—
Зlамга бераш.

Цкъа ма къахо хьежар вайгахь,
Воацаш раьза:
Цlаьхха вайна, новкъа доагIаш,
Дайра таьзет.

Лаккха аьнь йоI а яхьаш,
ДIатIехьбаьлар,
«Малав йийнар?» — вай хаьттача,
«Дьай ба,» — аьлар.

Нийсдаланза далар вай шиъ
Укхаз тахан!
Из зIамига саг везаш хилар —
Дерриг бахьан.

Нана, да а дукъал даьлча, —
Бешан беха. —
Къона вахар хоаьаддаьд ма,
Шийна теха.

ХIана малагIча диккъа болх уж,
Из а шIаа,
ХIана хIона уьт цар бIаргашка
Дира хий чу.

Дийна йоаш цIаккха лаьна
Дешар хьона.
Хьал а кхелехь букъ соттар хьа,
Йоар хьа къоныл.

ХIанз аммэзаш деп ба къоаной,
Эгош жоджмаш.
Цкъа ди хьалхе, соххой, ооххан
Мича бар уж?!

Дар вай латташ, кирга хьежаш,
Байна белам...
Iа, дог деха, са кулг цIаьхха
Хийцар бера.

ДIахкар хьо, иж хьаллувцаш,
Елхаш, сахаш,
Со, лоацвенна, тIехьа хьежаш,
Латтар маьлхе.

ДАР-ЭС-САЛАМ. Танзане правительства йоккха торпе э йоазув-дешар ца хар — мехка хиннача колониализмах мхейисача халача тIехьонех йола наI дIахьккхара. Шеръен латт шхьаьнцарчен мизерчеи школай сеть, мехка дукхача районашка хьеллаш латт лаьрхIа кхийнаранта йола курсаш. Столица университета болх беш я ЮНЕСКО экспертий йоккха группа, цунна юкъе ба советски специалисташ а.

Сурта тIа: Тамбовски университета доцент Феликс Тарасенков Дар-эс-Саламски университета 3 курса студент Бхандарин лабораторни занятеш йоачa хана.

В. Сукарукова сурт,
ТАСС фотохроника.

«ИРАЗ» ЯХАШ Я КЕРДА ТИКА

Грозне Победа цIерагIара Проспект йоалучча сойкха хьалиньча нийсаиза аIаштIардаьча цIеношина самардийнахь хьайийллай «Ираз» яха керда тика.

Шеррача доккхача корашца теттара сийсаддоах хоза, томаь пенаш, тхов, хIаьта саракь хьаьсогача дийнахьара сердала лампаш тайп-тайпарча беслех лепаю тика зал.

Иниъ отдел я тика чу: кIувсийн тIоарена изделий, сонгIатий, трикотажин, саг йоаллерийн жаьре болхарийн отдел.

КIоазига ала лов тIеххьарча отделах. Керда баха хоашача марен сесагеи шоашта мел еш гIама ала йиш я цу отделера. Кхыметтел традиционни шамански а доки цига.

Тика хьайийллача дийнахь шоай торжествении дж эггара хьалхо цу тика тIа а баха дIаdoладир керда баха хоашача Девин Геннадеи («Строитель» яхача газета белхло) Грозненски механизированни учета техникума студенткас Кудрявцева Анниаси.

Б. ОЛЕГИН.

Халкъа багахбувцамцара

Цагена шоллагIа вир а лочкъалаь хиннад наха. Ваха дукха нех аIашагIкхийттача дIа а этта:

— Ве нах, са шоллагIа вир дигаьчукин са хьелхара вир лоччкъадаьчунна хиинар хида, из хьа ца лойя!—аьнинд Цагена.

Цигтача вир юхадерзадаьд.

— Фу хиннадар Цагеи, из хьа хьалхара вир дигаьчукин?

— Вир хиннадар-кх! — аьнинад Цагена.

ЕР ХЬА ВОША А ВОВЗАР ЛОВШ...

Ше вира вордаьа юхе гIолле тIехвоалаш, боваш бола нах болча хьоашалгIа чувахи хиинав цхьа саг. Дика дил-меина, кхеьбa ловкъловаккхаш шийга Iовдала къамьал дийи:

— Фуй укх хьа вира цIи — хьаттад фусам-дас.

— ХIана из Iа?

—Лаьра их ер хьа воша а вовзар ловш, — аьинад фусам-дас.

ДIаяздаьр МАЛЬСАГОВ АБО.

ХАОТТАМ

Тахан республикал гIалаи Грозне йоаддиа йоачан а йоацаш, хувцаяуш моркхаш хургьа, IуйрийIа мхьайолча моттигашка дехи хургда. Малхбоалехьара цIаьрчоа лаьгIа а бакаш, тIаьнхе гIаьхха хьоахаш мух хургба, республикa гIолла 14 — 19 градуси Грозне 15 — 18 градуси йIовхал хургьа.

15 — 16 сентябре моркхаш хурга, мех-юкъе тIера а малхаш, цхьаццанахьа хоадам боацаш дегIоа делхаргда доки уттаргда, къулба - малхбоалехьара цIаьрчоа лаьгIа а болаш, тIаьнхе гIаьхха хьоахаш мух хургба, буйсашка 7— 12 градуси денош 17 — 22 градуси йIовхал хургьа.

Метеостанци.

ШОАТТДЕН ОАГIУВ

ОСМИЕВ Хьамзат.

ЛАЬЧА

«БОККХАЧА НОВКЪА» ЯХАЧА ПОВЕСТА ТIАРА

ЗАРАШ километраш лаьржаче фронта фашистий низ бохабеш, уж цIийне Iоадабеш духьала доагаш а деш, вай эскараш тIехьашка дийнна ха яр из. 1942 бирса шу. МоастагIчо цIераш еттац вай юрташи городаши йоагаш буьла бикха Iаьржа кIур. доагача элатий хьадж, йоккхийча топий пхорчашеи тIера чуеттача бомбашеи ургIьуккийте гуонаш, астарца дIа а уьш ургIька наьха маьженаш, доерахой узэмаш, човнеех делха бераш, шоай берах болха ноаной — из деррига а, йоккха йоачан виннача зана ловм-босенех чухьалла бIеха тоатолаш сенна, малхбоалехьа хьаьтеIаш дар цу денош ка.

Цкъа цхьан украински юрта йисте фашистаьа го а бёь тIеиа доа даьча бераьех, разведчиий группица сай кхоинхе новкъост ве а ийне, са цхаь вксар со. ТIаккъаре а, хала чоемаш ияна дог кIьад а денна петарешта юкъе аллийса жиннавар со а. Хьекхийтача, кьартолаш кинчена дерма чу уплар со. Цкъа юкъ ьынна гIолла, сайна тIехьаьчеиох кхета гIерташ аз еш йола уйлаш юкъагIа а йоахаш, со уллача чуьлар шоатткъье ьынна иилй мегаш йола цкъе кхелсаг. Шеквалоах дог тоха а денна, со уллача со хьальурахайча, чIоагIа гIадъеха хьейзар кхалсег.

— Далла ба хоастам, — аьлар цо, — хIана мукъегIа хьо хьаьжийтта.

— Малай хьо? Мича сой? — хаьттар аз.

— Со укх юьтара саг я, советски саг, колхоэно. Хьо са парма чу ва,— пелцие жоп делар сона фусам-нанас. —Тахан моттиг ийс а я, тховсера аз сай баде тIе хьалгIавоаккхаргва хьо. Къера ма вац хьона.

Са кIаэиг-дукха саматте дара.

Сона хьалхара дог а кIаьддена моеай петарешта юкъе уллача тIа а ихаьча. Мария Ивановнас (мишта яо са фусам-наьна цIи) хIо аьнна боад боллашехьа хала чу а вихьа, парма чу са дIалоцкъаьева хилар, цун цу во! Советски Эскара вогла. Яхайтта-еурийтта шу аьнначе ший йоIаца яхар из. Советски Эскара гIо дьнче сега шийна а цун беррагача делапеште а юрта юккъе дIа а оттабь топаш тохаргва, аьнна, немцаша массе сьеига хьалтеха приказ доаллашкье а, шек ца йоалаш чу а ийца, човнаш юлаш, ехкаш, дез-мала луш Мария Ивановнас лелавеш ши-хьо кIира доаьнча со пелалургволаш хилар. ХIанз са уйла мамогга сихагIа цигара дIавахаоца яр. Кхы мел дар совгIа долаш, сона чIоагIа дагабоаллар Мария Ивановнайна а цун йоIа а са бальен долаш тIелатта кхерам. Кхерам а моллагIа кхерам хинна Iара из! Цар сона ду гIуданх, мичча бесса даьнна а, немцашта дIагучьедьанча, царна топаш тохкал мара кхы юкъ яцар.

Цкъа, цигара дIагIоагIа дагадаха со вагIаш, кхаь-юкъе кхамех луш кезар сона. Шортига дIагIа а вахa, айса хьалхе а жиршин хийра а яккха кийчъена моттиге гIолла со Iокlаплхьекача дог тохаделар са: Мария Ивановнаца къамаьл деш ваьтта хоза дегI-нел доле кьоне кхелсег са волча оагIорахье хьелхьежаш санча хийтар сона. Са фусам-нана чIоагIа дорха яр шийна ийтарта аннача кхелсага.

— Из «кхек» бахьеш ваьй хьа са йолча? — йоэхар цо. — Наьха эгIазал хьай кьох, даьле эгIазан гIоллo кьох, немцийн хулла. Цкъа ди доагIорга хьона!..

Юкъ йист а ца хулаш, маьликкара дIахьар маIар тIа ена ихалсег.

Цкъа юкъ ьынанча гIолла со волча бада тIа хьалтIеаьллар Мария Ивановна. Со дIайист а хилалехьа, сона хьалэашкa Iо а хайна, ший кера шя кулг а дилле, дог а чIаьхха аьлар цо:

— Маьрка аI-кх, Иван Петрович, хьинне моттар из иштта хургва, аьнна! Из цIедах ветарг аь-из укх юрта мегарг мел воле саг вуйташ воаллар.

Фашисташа юрт дIаппацача дийннахье а цар старестaлла оттаяь хьалха шоай хинна колхоза бухгалтер вар цо вийцар, Витако Фома.

— Цун меттех лаца а лаьца, тахан хьаьлзалаь, йоаж тха колхоза председатель. Ма дика дог долаш саг вар из... — жагI сенна хий Iодоладелар цун бIаргех. — Настенька а дIаэзаььй, йоаж, Германе йига, аьнна.

— Мичара хеэад хьона из? — хаьттар аз.

— Хоерашкара хезад.

— Тхьoера хьоцa къамаьл даьр мала яр?

— Из-м Тараса йоI яр, Галина.

— Фу саг я из?

— Хьинна хов из? Немцашца болх беш я... Лийцача кхагаре лоткъамаш нийдеча хане талмечап деш.

— Со укхаза волга хайана цунна?

— Согова-м хейн-хац.

— Дагабуам бе йиш йолаш хIама дий?

— Цун се ца кхуаш хIама-м укх юрта а дале тамаш я. Вашта со-м кхетац цун гIулакхаш.

Со чIоагIа ташанна ваьлар.

— Аз ма ахий хьога, со-м кхетац цунах, — йоахар Мария Ивановнас дIахо, — Хьаьнна моттиг дика я. Цун да Тарас мо кьонах укх юрта а вацар. Хорц моттаьа воевнр из 1937 шера... Мотташ Iолегалде керц меттаьш детарий... Мелла Iоттаре кьамаьл дича а юха йист хилац. Сона-м цкъаза кьа а хет цунах.

— Со тховсара укхазара дIагIорга. Фу хет хьона!

— Мича ваха лаьрхIад Iа? — хаттара духьала хаттар дир Мария Ивановнас.

— Хьада тIама-м дац.

— Хьунашка дукха ба хьо вонна бараш, — аьлар цо чIоазига уйла еш а ьегIа.

— Настенькас дIатеддаргва хьо царех.

— Мишта, йоIой? — цецйаьлар со.

— Из-м мите а дукеIIйо царша я, — сетийна жоп делар со фусам-нанас.

гонца кхатIаийрзар из. Цу хана, цун «хьинъ» даикка кхелехье. Лаьчий низ болча кулгаша хьемаргашка гIолла лаьцар из тенна мала. ТоIаль бага гармн а елла, вийзнар. Кагий гали мо маьза ца хеташ, цо из шийна дIа ги а теха. кьелхе а оакош эйеноча тайпара. Бешамашна Нолла дIатиллар тхо. Юртах доаллашехьа гире Iо а кхесса, хьалле а ваьккла дIаенгар. Соцца штабе кхаьчар.

Суда кхип поаца яр. «Даьхенин кемгаьан тийшебол а баь немцашка мотт а бетташ дукхка советски ниэ боабайтарех хьалхьэле вуенох немцийн кулга Витачко Фома». Миттa яр Советски Iаьдала цIерагIа партизанаша цунна аь нийсхон суд. Судо оттадьар хIаьтта а кхоачашдина.

Миштт фашистох Лаьрагинакe духкагIа [...] а еш, церех бIозагIа вa ьынне тхоашта хетар ве а вуьш тхо [...] леж ду [...] на вайзар сона Лаьча. Нана [...] воше сенна везавелар. Ма хоза бувцо

БЕЖАН лохаш лела саг а хинна, гаьнна хьалха Настан нистта петераш а аьнна долча хьела чу гIолла цунна тIаьхье сон дIадахар тхо. Кхы кьеззам ца хулаш кхунах чудeлар.

— Укхаза-м муш тиха оаебича а хьабоагIаргбац хьона уж, — аьнъеза белогаш, — аьнна, цигга сона хьатIаара Наста. КIоазига дIаходдаьлча, иттех гIа мара гаьна боацаш нах а хобенна, топчах кулгаш техар аз. «Сабар, — аьнна, са кулг кьелакьар Настас. ВайбIоаш хила мега»...

— Етт байриий шоана? — дIаххийкар из нах болчакьа.

— ЦIа бериий из? — хаттарца жоп делар воккхо.

— Бар.

— Укхаза ба.

Наста кьакхашта царна дIатIайолаелар. «Настя, хьо йий из?» — велаш а хоза, икса йоаллача топча тIара кулг а ца эцаш, со а дIатIакхакер цу шин сагa. Партизанашa тхона духьалъийта пост хиннавр из. Цкъа-ши километр цигара дIако, ваха дIатIа ца этача цхьаьнне сага хIама хооргдоацача хьунагIа хиннар цар штаб. Пехьен хьалхен шн партизан а волаш, штаба дIадехао тхо. Эзаз тIаовхаш советски эскара форме а йолаш волча аьккхагIча лейтенанта се тIаийцача хакха аьна сапаргIата даьпар са. Цу бус дена цIаккха а дицлаш сона цун сибат. Витекьа лаккача дегIера кьонах вар из. ХьаргIий тиьэм мо, Iаьржа меназаш, сомо даьнна листа цIацкъемаш, хьетера бос, боагаш кIорaш мо Iаьрма ши бIарг. Из гIангIа хиннавар. Ший мехка маьрша вехача хана цунах йоагкхаш виина цIи моллагIа але а, укхаза цунах массане а Лаьча олар.

Колхоза председатель а цу юртаре кхы дукхе нах а хьалъехка фашистаьи бахбаьига Настас дIадийцача, цу хуламийна бекке малое хайча, чIоагIа сагота хьейзар Лаьча. ВагIIача урайкка хар, сихха-сихха гIа а бошкаш, дIа-хьа волавелар, цкъе хIама дагадаьча санна, цIаьхха юхесецар, кисара пачка хьел а аьнкха, гIаьле сага кийчаелар, кьал ца согаш, юха а пачка чу Iочуаллар гIалла. Ма дорха дер-их цун доагIа Iаьрже бIаргаш! Массанена а кIийравнна бIаракьаш чекх а аьнна, тIеккхьера а аьлар цо:

— Тховсара лаьца укхаза хьа а воалаьвр, суд а эзл Фомайна. Шона фу хет цунах новкъостий?

— Нийса хет! — цхьан багара доагIиш санна жоп делар партизанаша.

— Долче, из кхоачадеш цаI со са гIоргва. Кхы цхьаькха хилча икоачам а ба. МалагIа воагIарга соца?

— Со воагIаргва!

—Се ингар дах аз! — хьийхобалар партизанаш. Сох фу доал хьона дерий а каш, гIаххьера а со белгалено цо шийца вига. Сона сийл са вар миссел кхоь хийтар миттa цо со белгалваьккхача.

БИЙСА бьэде яр. Староста хIанз а чувахза комендатуре волга а хайна, дика аьттуе болаш цун ший коа «Iийле паьцар оакъ. Цхьа сахьат совгIа ха аьхха йийзар хьежаш дегIаш. ТIаьхха когий таташ хезар. Коа-нив хьа а йийла, коа хьачу а ваьнна гIуа дIаболла де-

цо Новк - ГIалгIайчен моек, ма тIара вар из ший нана!..

Цкъа цхьан сеpрашьа тхоаш шиъ Iохейна дага а деда, дIадахаше са цунна Мария Ивановнас сайта аьннар: кьаьнарче коммуниста йоI немцашна балка хилар.

— Ма тамаш я немций цунах тешар, коммуниста йоIах, — аьлар са доттагIчо.

— 1937-ча шера цкъаьнка гунахьа доацаш, хорц меттех лаца а ноьце вийнав, йоах, из.

— ТIаккха-м ше да, — аьлар цо.— Мишта даза-м теша тарлургда. — Цкъан юккъагIа уйла еш а ваьгIа, тIаткар цо: — Хала ха яр из. ЧIоагIа хала ха яр.

МассагIа хьоекадора оаха тхоаш шиъ цкъаьь висача хана. Цкъабакъда, цIаьххa а Iецар из ший моек, юртахой, дезал ца хьоабеш. Къаьстта боца юкцар цо ший йийг, цу йийга нана...

ТКЪАЬХ километр гаьнарча городеса немцаша тенкаш тоаю завод зикха а эккхийта, кхоай хьунагIаш юкъаргIа тхо алх саг. Ткаца вар Лаьча а. Бийса беттела яр. ДIадолхача хана дика вийннар оаха уж моттиган: пхи-ялх метр мара доацаш готтех гIехкарожка гIолла маре ца доагIаш тIехогеи долча цкъаьн хик дьаьнча дукхе еттагIа яр тхона «цIадаза». Хьи йисте гIолла листа петараш нгIар. Хьулладела вьттуя ма бий, яхаш, цу петарах донкъал а деш, итт-пхийтта метр гIашин юкъ ютуш дерка а дахьца тхо цари дIагарга гIертача, цхьатарoa автоматаш техар тхона. Тхо тховш дол-долча дIадийшар. Гуш хIама даца а, доа юхадеш сахьат совгIа каьхкхкар, КIийло а лаьца кийчбенна бахьIaчe фашисташа юкъ-юкъе гранаташ а етта тхона.

ТIаккъьаре а, юхха нийкхача граната бIогора а вьинха, сайна хиннар фуд а ца хоеш, санхетам чура валар со. Хьеккхийттача хана со уллар фашисташа шоаш лийца нах чубехка цхьийндаьча цIагIа. Моцаха гIойле ийна, гIийла, бирхье тиха саг къост а. Кулишо Иван, Цо дуьцачох, петарнаш а шийца [...] кхоача а еина, фашисташа [...] цIалеша дIа а ца волийташ, кIалдисадийр Лаьча а. Вож кхо новкъост вийхьевар. «Мича вихьавол цар из? Укхаза кIана вац из!» — хаттao уттар хьалхашие. Со сагота вар Лаьчах фу хиннад ца хоеш.

ЦIаьхха вогий таташ даьхар наIарга. ЧIега бацкхар. НаI тIа а йийлина, гIаш санна, хьечуйиессар цкъе цIеша йиза гурмат. Хала дар из воаза. ХьалхагIа а санна, дега Iаьрма бIаргаш мера, цкъанкхо хIаьха меттиг мiар цун дегIаца.

— Басар дика-м дьад цор са дагIа, — аьлар цо, — цхьабакъда, царна хьаштдола цкъа доши-м дьелмедац са багара.

КIира совгIа ха яр тхо цига чудоахка. Логкъамеш эца кхуаш, хаш, ара а доахаш. хIара дийна, цкъара дийнахьа шозза а, дегIамашта тIа уттадеш хинна Iазап-м дувца а ма-

ча дека. Из Iезаа лов ца лум, массеки саг вала а венневар тхоцера цу юкъаргIа.

Цкъан [...], геттара [...] а денна. корах долкъаннаш латтар сё а са доттагIа Лаьча а Маки чубузаш латтар. Юккъера лаьца автомат бе а йоалл [...] лелаш сенна хаддадай [...] тхо лоргаде вола [...]

— Хьайла, лаьйла, цхь таамаш сий шоанай!

Сихха хьаьлъура а нийнха, корах вралькелар со а: «ГалинаI». Цкъабараша бIаьа жимар йиp цунах.

Оаза тхоайла из ца хьоэаш ди додацар. Сонен са доттагIчоа Лаьчийнен цунах хетар аIашагIкхеташ дацар. Сона цунах ший хьам, ший моки, ший цIа, ший а ший ди а сий дехка а дехка, маьлха чIогIагIеха дукъдера мIоллигах немцашта Iуйлa даш лела саг хетар. ХIаьта са доттагIо, аз шийга из дIадийцача, итамаш а из мишта делем, оьзло.

Хьаьхчоа - фашиста гаргга тIа а яха, лоа сенна кIай цергаш гучайоллаш ела а елаш, цунца сеттараш ёш яр Галина.

— Ванах, — нийхкар са доттагIчунга. — гIалат ваьннавол-таш со! Хургдий хьоаI мишта мI..

— Аз из ххарий хьога сий довцаш саг я из...

Вала кьвелапуш боагIар. ТIаьхха кьы а дукагIа зуд-можал а хьовзедем, геттара дегIало яхар из фашиста. Цlен - тIехьашкахьа дIа а лаьта, тхона кьайлаьбьелар уж.

Цул тIехьагIа массехк минут элалелье тетаaш пийлкар тха нaIарех уллача чIегах. Ний хьа а ийлла, мелх сенна сийода а аьнна. «Доллa, долле сихагIа! Эггара хьалхарча улицагIа юта тIехьешка а дахьe, кьунагIа долле!» — вхаш, кьуматтех улаца а белгальеи тхона ниъ а хьэхаш, фашистага - хьалкхойрга хинна автомат бе а йоаллаш латтар Галина. ХIаьта фашист ше, цIен-са бувчча маттa, маркIа а делла дерригa пьлта дакьа йоаллаш санна, тIодаш а доахьараь, бортал а кхийтта ванна уллар.

Кьлмоттел хIанэ а тIахьа дегIа тIара ниъ гIотташ, селла новкъе хул сона из минут хьаотеница Галя сайна чуесса вимма хорц уйле догаехеча. Маьржа аI-кх, ма донал долаш йоI хиннавр из! Малла хален кхерамен бела а, пасте кьайлаганкьа пайкомa тIадиллерах лелабеш хиннабар цо телмечапа болх а. Ямзза ший хамкъа йоI хиннав Галина. Райкома пуремца хиннадар цу бус цо тхо мукьедекар а...

Цу буссе партизанех дIа а кхийтта, цкъа бутт балалекьа фронтах гIех а даьнна. Советски Эскарех дIекхийтар тхо. Теьмечеа дергелеш, настта диенза штабе дIаийгао Галя.

Цхьан юкъьагIа котьаьнначе моестагIчо доккха туржаI тIаккхечедаь, дахьра човнаш нъ еде вай городаш, юрташ мукъе а йоакхаш, советски бIу хаддкоза малнбузенгалаье юкьболабенна ка яр из.

ТIакъаьре дк хьаоттеаце цкъаьна хилар со сай доттагIчунца - гIамгIачунца.

— Хой хьона, доттагIа, сона фу дегадовл! — олар цо. — Пом чекхбоалаш латт. Мел лейнача хапоина бизза бекхам а беш, тахан-кхоана денa хьаоттаргда из Котелон Ди. Шо-шоай дезалаш болча, чьашене къахьегам тIа отта цIагIоргба эзераш, эзераш теханара тIамахой. ГIоза курга цар дезалашца аIашагIкхетаю. Цкъабакъда, цу гIозача дийнахь юха а кердерга из ди кастагIа хьаоттар духье шоай вахар дIадаммечар дай-ноаной йинарий, вежарий, истий, бедий дагашта хинна човнаш. Хала бIайха хи гIадам боргба цу дийнахь эзарией бIаргех... Денмал духьала лат сона доггара лоацаш а доааш нохьабакхкача сай юртахошта, гаргарче наха, дезалла са маркIа хьерчарголе ди... Миппе нокъаевоагIархьеI сона сай йийгI..

Цкъабакъда, кхоачаш хилалзар цун из тIеккхара ше хьийгар: духьала балнензар цунна кьонсара юртахой, маркIа знкхензар дезалла, хьестанзар цо ший беча йийн...

МоастагIчоа дунен тIа мел долча хIамах пхо-мелха хиннад а моттийташ, гIа а буц а мессал иста дуьлача массе тайпарча герзаща Советски Эскар Берлинах чудийнача хана, кхавдиъ шера эггара духкагIа дагадаьле из гIоза бIаьстан ди хьаэттача сахьата, меттахь чов а хиина, Берлина улица тIа Iодахар са доттаIчун Лаьчий цIена ший. Автомат бе йоалле кулг декхье урагIдаке а долаш, фашизма бIи баьллача цIеношкахьа хьийддача хане вахар из. Кхы детта ца луш сецар туола майра дог. Даьхен сийла ца йоккийтар духьа, ший пожешка гIоза халеш кадай халкараш ца совцийтар духье дерригa бераш, — царна ший йиhиг а — «раза дехийтар духье, къаьхьегам массана а сий долаш хинийтар духье дIадилар цо шийн вахар Сийле хийла!

Тахани кхоанеи хургда

14 сентябрь

В. И. Ленина цIерагIара майда

19 сахьат даьлча денз 20 сахьати 30 минути яллалца гарнизона тIема часта духовой оркестра концерт. Цул тIехьагIа 21 сахьат даллалца музыкальни антракт. 21 сахьат даьлча денз 22 сахьат даллалца документальни кинофильмаш хьоккаргда.

С. М. Кирова цIерагIара салоIен культурай парк

19 сахьат даьлча Зелени театре «Даьй турпалера гIулакхаш — кьонгашта кьокхам» яхача темах тематически сайре ВЛКСМ 50 шу дизара [...] я. Нохч-ГIалгIай филармоне симфонически оркестра концерт. 19 сахьати 30 минути яьлча кинолекторе «Адмирал [...]» яха кинофестиваль.

«Красный молот» завода культура ЦIа

11 сахьат даьлча «Книжкай выставке» яха литературни обзор. Л. Н. Толстой ваьча дийнахь денц 140 шу дизара хетаьн я. 12 сахьат даьлча Л. Н. Толстойх дола диножурналаш хьоккаргда.

[...] цIерагIара культура Дворец

19 сахьат даьлча кинолекторе — Ф. Э. Дзержинскех йола лекци. «Вихри враждебные» яха кинофильм хьоккаргда. 20 сахьат даьлча—кагирхой сайре.

С. М. Кирова цIерагIара культура Дворец

12 сахьат даьлча «Марша йоагIийла школа!» яха берашта лаьрхIа утренник.

Пролетбата цIерагIара культура Дворец

17 сахьат даьлча «Шера хенаш» яхача темах дикагIа сурт дилара конкурс. 20 сахьат даьлча гуйранIаи замалахьара халхарий сезон хьесел. Цул тIехьагIа халхарий сайре.

А. М. Горке цIерагIара клуб

17 сахьат даьлча «Дуне дахьа кIипагIа» яха дунеи халкъашта юкъера обзор 19 сахьати 30 минути яьлча «Шолиа дукхаеза ашараш» яха концерт.

15-ча участка клуб

19 сахьати 30 минути яьлча дунеи халкъашта юкъерча хьалах лекци. Цул тIехьагIа хроникально-документальни кинофильмаш хьоккаргда.

Химикий культура Дворец

18 сахьат даьлча лекционни зале—«Буржуазни идеологеиа духьалара КПСС-а къовсам» яха лекци.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец

11 сахьат даьлча — саг йовлаярахара торжественни Ди. 17 сахьат даьлча консультацеи стол болх беш я. Юриста консультаци. 18 сахьат даьлча «На голубой огонек» яха сайре. (Телевидене студе передачашка коллективно хьежар). 19 сахьат даьлча — йоккхача зале ВЛКСМ-а 50 шу дизара хетаь самодеятельни искусства фестиваль. «Мещанин во дворянстве» яха къоначе зрителя театра спектакль. 19 сахьат даьлча салоIача зале — «В. И. Ленина образ — советски художникий произведениешка» яхача темах лекци (В. И. Ленина 100 шу дизара накъадолхаш) 19 сахьат даьлча Зелени театре — «Сийлахь доккхача халкъа сийлахь-йоккха искусство» яхача темах киносайре.

15 сентябрь

В. И. Ленина цIерагIара майда

19 сахьат даьлча денз 20 сахьати 30 минути яллалца гарнизона тIема часта духовой оркестра концерт. Цул тIехьагIа 21 сахьат даллалца музыкальни концерт. 21 сахьат даьлча денз 22 сахьат даллалца документальни кинофильмаш хьоккаргда.

С. М. Кирова цIерагIара салоIен культурай парк

ВЛКСМ-а 50 шу дизара хетаь «Комсомольски къонах» яха кагирхой бал. 18 сахьати 30 минути яьлча Зелени театре «Тха холлам хьона, комсомол» яхача темах швейно-производственни объединене художественни самодеятельностe дакъа лоацарий тематически концерт. 19 сахьати 30 минути яьлча Старопромысловски района КИМ-а цIерагIарча клуба а 15-ча участка клуба а художественни самодеятельноста концерт. 19 сахьат даьлча массови площадке «Са комсомольски илли» яхача темах духовой оркестра концерт. 19 сахьати 30 минути яьлча — халхараш, ловзараш, конкурсаш, аттракционаш. Цу хана кинолектора «Кортамукъача республикай йоккагIйоаш союзе» яха В. И. Ленина 100 шу дизара хетаь кинофестиваль.

«Красный молот» завода культура ЦIа

17 сахьат даьлча завода беша мастулонеш еш хургда миниатюрай театр.

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец

19 сахьат даьлча «Кагирхой романтика» яха № 2 йола устни журнал хургда кинолекторе. Из ВЛКСМ-а 50 шу дизара хетаьа. 20 сахьат даьлча кагирхой сайре.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа

12 сахьат даьлча «Дружба» яха пионерски кинотеатр хьаделларгда, 13 сахьати 30 минути яьлча хIана лохаш берийн сакъердаме берийн. берий клуба яхьаш. «Ленински комсомола турпалера никъ» яхача литература обзор. 20 сахьат даьлча кагирхой салоIа сайре.

А. М. Горке цIерагIара клуб

19 сахьати 30 минути яьлча кагирхой салоIама сайре.

15-ча участка клуб

19 сахьати 30 минути яьлча кагирхой салоIама сайре.

Химикий культура ЦIа

18 сахьат даьлча лекционни зале—«Берашта кхетам балара дезала роль» яха лекци. Цул тIехьагIа документальни кинофильмаш хьоккаргда.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец

9 сахьат даьлча кинозале —юкханцарча классашка деша загIача берашта лаьрхIа фильмий утренник. 12 сахьат даьлча ВЛКСМ-а 50 шу дизара хетаь «Комсомольский дикачча гIулакхий романтика» яха кинофестиваль хургьа йоккхача зале «Татьянай ди» яха кинофильм хьоккаргда. 17 сахьат даьлча болх беш я салоIа зал. консультацеи стол, педагога консультаци. 15 сахьат даьлча «На голубой огонек» яха сайре. (Телевидене студе программа коллективно хьежар). 19 сахьат даьлча Зелени театре — хьуна болхлой Деня хетаь сайре. 18 сахьат даьлча йоккхача зале — ВЛКСМ-а 50 шу дизара хетаь самодеятельни искусства фестиваль. «Бовига чу ийсболна доттагIий» яха къоначе зрителя спектакль хьоккаргьа. 20 сахьати 30 минути яьлча Дворца парке документальни кинофильмаш хьоккаргда. 20 сахьат даьлча ахканарча халхара плошадке — халхарий сайре.

СТАДИОНАШКЕИ СПОРТИВНИ МАЙДАШКЕИ

14 сентябрь

С. Орджоникидзе цIерагIара стадион

10 сахьат даьлча «Труд» общества хьалхара моттиг яккхара волейбольни яхьаш. Бе лоадача бургапах «Труд» ДСО хьалхара моттиг яккхара маIача наькъа командай яхьаш

«Старогрознефта» стадион

16 сахьат даьлча «Труд» ДСО хьалхара моттиг яккхара футболни яхьаш.

«Локомотива» стадион

16 сахьат даьлча машинашкъахой Грозненски отделене футболах ловзаш хьалхара моттиг яккхара яхьаш.

«Спартака» стадион

17 сахьат даьлча волейболах ловзаш «Спартака» общества хьалхара моттиг яккхара яхьаш.

16 сентябрь

Крекинг-завода стадион

«Труд» ДСО хьалхара моттиг яккхара футболах ловзачар яхьаш.

«Локомотива» спортзал

10 сахьат даьлча машинашкъахой Грозненски отделене классификационни яхьаш.

«Динамо» стадион

14 сахьат даьлча республика клубий хьалхара моттиг яккхара футболах ловзачар яхьаш.

«Локомотива» стадион

11 сахьат даьлча республика клубий хьалхара моттиг яккхара футболах ловзачар яхьаш.

«Старогрознефта» стадион

12 сахьат даьлча республика клубий хьалхара моттиг яккхара футболах ловзачар яхьаш.

«Спартака» стадион

10 сахьат даьлча «Спартак» ДСО хьалхара моттиг яккхара производственни физкультурни коллективай волейболисташта юкъера яхьаш.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 17 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-00; редактора зам.—3-30-11; бахьтанлама секретара—3-34-38; партийни вахарен, культурай, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамел письмой отделий—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина 17 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект 7/84.
Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.
СФ04237. Заказ № 3054.